

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Radek Hýl

(rado.hyl@gmail.com)

Extremismus v Maďarsku

(Politický extremismus v Maďarsku po roce 1989)

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí bakalářské diplomové práce: Doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 14. prosince 2011

.....

Rád bych poděkoval panu docentu Pavlu Šaradínovi za jeho čas, rady a trpělivost při vedení této práce. Také bych chtěl poděkovat mé rodině a přátelům za jejich podporu během mého psaní.

Obsah

Úvod	6
1. Extremismus	11
1.1. Radikalismus, terorismus	13
1.1.1. Radikalismus	14
1.1.2. Terorismus	14
1.2. Extremismus a pravolevá škála	15
1.2.1. Pravicový extremismus	15
1.2.2. Levicový extremismus	17
1.3. Další druhy extremismu	18
1.3.1. Náboženský extremismus	18
1.3.2. Ekoextremismus	19
1.3.3. Etnický extremismus	19
2. Extremismus v Maďarsku	20
2.1. Zdroje a oblasti maďarského extremismu	21
2.1.1. Národ a Trianonská dohoda	21
2.1.2. Romská menšina	22
2.1.3. Antisemitismus	23
2.1.4. Maďarský extremismus a náboženství	23
3. Maďarské extremistické strany	25
3.1. Strana maďarské spravedlnosti a života (MIÉP)	25
3.2. Hnutí za lepší Maďarsko (Jobbik)	27
3.2.1. Maďarská garda	28
3.3. Vládní strana Maďarská občanská unie – Fidesz	30
3.3.1. Nacionalismus	30
3.3.2. Zneužití ústavní většiny – volba prezidenta a nová ústava	31
3.3.3. Mediální zákon	32
3.3.4. Blízkost extrémistických stran	34
4. Příčiny úspěchu extremistické pravice v parlamentních volbách 2010	35
4.1. Volební mechanismus	35
4.2. Zklamání voliči	36
4.3. Ekonomická krize	37
4.4. Romská a jiné menšiny	38

Závěr.....	39
Prameny a literatura.....	43
Prameny.....	43
Literatura.....	47
Abstrakt.....	49
Abstract.....	49

Úvod

Na konci 80. let vítal západní demokratický svět revoluční události v tehdejším východním komunistickém bloku s nadšením. Těšil se, jak nově nastolené demokratizující se režimy zamíří na cestu prosperity a míru. Stejně tak, to viděli i obyvatelé těchto zemí očekávající, že pád železné opony přinese lepší zítřky. Stříhaly se dráty, strhávaly se zdi, zaváděly se nutné hospodářské a ekologické reformy a začaly se vymýšlet plány, na co nejrychlejší začlenění postkomunistických států střední Evropy do západních demokratických struktur.

Od těchto událostí uběhlo již 20 let a plno tehdejších tužeb bylo vyslyšeno. Ekonomiky těchto zemí rostly. Ze států zruinovaných plánovaným hospodářstvím se stali tygři s tržní ekonomikou. Většina zemí je součástí Evropské unie. Životní úroveň se výrazně přiblížila západnímu průměru a i ochrana přírody se stala zcela běžnou. Byly zde vytvořeny tradiční demokratické systémy, které se od těch západních liší pouze v detailech způsobných místními podmínkami a tradicemi.

Avšak nový ekonomický řád těchto zemí přinesl kromě pozitiv také negativa. Nezaměstnanost spolu s prohlubováním rozdílů mezi společenskými vrstvami a ztrátou sociálních jistot vedla a vede k růstu extremistických skupin. Tyto skupiny považují současné nastavení středoevropských politických systémů za špatné a chtějí je změnit. Současná ekonomická krize jim v tom pouze pomáhá. Je absurdní, že i sama demokracie jim k tomu dává prostor pomocí institutu svobody slova a projevu a voleb, kterých se mohou tyto skupiny občanů zúčastnit, a tak potenciálně získat moc.

Ve všech zemích střední Evropy existují extremistické politické strany. Často však nemají dostatek sil na to, aby dokázaly ovlivňovat tamní politiku. Ultralevicové strany jsou diskreditovány minulým režimem, a tudíž spolupráce s nimi není politicky průchodná a ultrapravicové se většinou potácejí okolo okraje zvolení nebo pod ním. Najde se však jedna výjimka, Maďarsko. Třetí nejsilnější stranou v maďarském parlamentu je Jobbik, praviceově extremistická strana, o níž se spekovalo jako o potenciálním koaličním partnerovi v případě, že největší praviceová strana Fidesz v parlamentních volbách konaných v roce 2010 nezíská většinu.

Již od svého vzniku procházelo Maďarsko bouřlivým vývojem, který nebyl pro demokratické ideály příliš příznivý. Uherské království, které bylo založeno v Panonské pánvi maďarskými kmeny na konci prvního tisíciletí, bylo v 16. století ovládnuto Osmanskou říší. V 17. století se zase stalo součástí Rakouské říše, kteréž to bylo součástí až do

roku 1918. Pod nadvládou Habsburků to, ale tento stát zpočátku neměl lehké, o čemž svědčí i potlačené maďarské povstání v revolučním roce 1848. K určité emancipaci země dochází s Rakousko-uherským vyrovnáním z roku 1867, kdy byla vytvořena Rakousko-uherská monarchie a Uhry tak získaly větší autonomii. Bohužel autonomie s sebou nepřinesla demokratické svobody, a tak Maďaři, na rozdíl od Rakušanů, kteří dali ostatním národům v Rakousku určitá politická práva, jiné národnosti potlačovali a hungarizovali.

Byť první světová válka přinesla Maďarsku samostatnost, nevyšel z ní tento stát vítězně. Ztratil téměř dvě třetiny svého území a více než polovinu obyvatel, což z něj činilo jednu z nejhůře postižených zemí na kontinentu. Stigma Trianonské smlouvy, které určilo geopolitické postavení Maďarů po válce, se prolíná maďarskou společností i v současnosti. Politický systém se v té době sice na venek tvářil jako demokratický, avšak uvnitř se projevily silné autoritářské a totalizující tendence hlavy státu, regenta Miklóse Horthyho, a premiérů Istvána Bethlena a Gyula Gömböse, a také omezená volební soutěž, kdy se menší opoziční skupiny se nedokázaly prosadit a tak vládu vždy sestavovala stejná vládnoucí elita. Ve 30. letech se země začala fašizovat a během druhé světové války stála na straně Německa.

Po druhé světové válce spadlo Maďarsko do sovětské sféry vlivu a začal se zde budovat komunismus. Odpor proti totalitnímu režimu se objevuje již v 50. letech, o čemž svědčí povstání z roku 1956, které však bylo potlačeno sovětskými vojsky, které poté v zemi zůstaly a kontrovaly maďarskou vládu, zda se příliš neodkloňuje od kurzu nastaveného Sovětským svazem. V 80. letech se ale v zemi začaly prosazovat pozvolné reformy, které vedly přes vznik první opoziční strany Maďarského demokratického fóra v roce 1987 k dohodě mezi vládnoucí komunistickou stranou a opozicí o přechodu k pluralitní demokracii z roku 1989 a k prvním svobodným volbám, které se konaly o rok později.

23. října 1989 po změně ústavy byla vyhlášena Maďarská republika (označována také jako Třetí maďarská republika), která měla být konečně založena na demokratických principech a křesťanských hodnotách. V jejím počátku se zvolená politická reprezentace soustředila na vytvoření nového uspořádání země. Poté co její vlády provedly úspěšné reformy, jež nastartovaly maďarské hospodářství k růstu vedly a k integraci země do struktur NATO (vstup v 1999) a Evropské unie (vstup v 2004).

Tato práce se však bude zabývat především posledním obdobím maďarských dějin, od roku 2006 až po současnost. V roce 2006 ve volbách obhájila svoje vítězství Maďarská socialistická strana s premiérem Ferencem Gyurcsány v čele. Hned ale ze začátku nového funkčního období unikla na veřejnost nahrávka, na které Gyurcsány otevřeně a emotivně přiznává, že voličům lhali o stavu maďarské ekonomiky. Hospodářství údajně nezkolabo-

valo jen kvůli velkému množství peněz na světových trzích a boží prozřetelnosti. Tato událost vyvolala silné demonstrace volající po odchodu ministerského předsedy, a na kterých se poprvé objevuje nové extremistické hnutí Jobbik. Premiéra však donutila k demisi až v březnu 2009 světová hospodářská krize, která v té době dopadla na Maďarsko. Jeho nástupce Gordon Bajnai pak vedl zemi do řádných voleb konaných na jaře 2010. V těchto volbách drtivě zvítězil opoziční Fidesz v čele s Viktorem Orbánem a získal ústavní většinu křesel v maďarském parlamentu. Sílu zde také ukázala nacionalistická strana Jobbik, která skončila třetí. Orbánova vláda se pustila do reforem za ozdravení ekonomiky, zvolila nového prezidenta Pála Schmitta a začala přijímat zákony, z nichž některé byly kontroverzní, například zákon o maďarském občanství nebo nový mediální zákon, které vyvolaly reakce i v zahraničí.

Jak je tedy možné, aby v zemi, která před 20 léty bojovala za demokracii, může vzniknout tak silná strana, která podkopává principy demokracie? Co je to vůbec za stranu a existují i jiné takovéto strany? Nepřevzaly do svých programů některé extremistické prvky po vzoru Jobbiku? A není dvoutřetinová většina v parlamentu, kterou v současnosti disponuje Fidesz, příliš svůdná k obcházení demokratických principů?

Cílem této práce je zmapování příčin extremismu v Maďarsku a tamních extremistických skupin a také analýza volebních výsledků posledních parlamentních voleb konaných v roce 2010. V práci se ověřuje hypotéza, že čím více rostou preference extremistické strany Jobbik, tím více se objevuje extremistických prvků v politice dvou největších maďarských politických stran, Maďarské socialistické strany a Fideszu. Práce se pokusí popsat současnou maďarskou extremistickou scénu. Zaměří se také na určení událostí, které ovlivnily výsledek parlamentních voleb konaných v dubnu roku 2010, a hlavně vysvětlení příčiny úspěchu strany Jobbik v těchto volbách. Práce se pokusí najít extremistické prvky v programech jiných maďarských stran a ověřit tak, zda Jobbik není jediná strana, která používá extremistické prvky ve svém programu. Práce se také pokusí analyzovat současnou vládní stranu a její politiku.

Tato práce je členěna na čtyři kapitoly. První z nich je teoretická. Zaměřuje se na hledání definice extremismu, jak jej určit a čím se projevuje. Pokusí se vyhledat a kategorizovat jednotlivé druhy extremismu. Druhá kapitola se zaměřuje již přímo na Maďarsko. Zjišťuje, jaké druhy extremismu se zde nalézají. Zároveň se pokouší analyzovat jeho zdroje, a čím se projevují. Třetí kapitola se zabývá největšími maďarskými extremistickými stranami a stranami, které mají k extremismu velmi blízko. Rozbírám jejich program a činnost. V poslední, čtvrté kapitole práce analyzuje příčiny výsledku posledních parlamentních voleb z roku 2010.

Téma extremismu je ve světové i české literatuře poměrně dobře zpracované. Mezi významné světové autory píšící o extremismu patří Nizozemec Cas Mudde¹ nebo Američan Roger Eatwell.² Také lze k nim zařadit Richarda Stössa, Patrika Moreaua či Armina Pfahla Thalbera. Nesmí se zapomenout na Uwe Backese a Eckharda Jesse, hlavní editory *Extremismus & Demokratie*, edice vycházející každoročně již od roku 1989. Mezi významné české autory patří Štefan Danics, Miroslav Mareš, Jan Chmelík nebo Jan Charvát. Také v Česku od roku 2002 vychází dvakrát za rok časopis *Rexter* zaměřený na oblast radikalismu, extremismu a terorismu. Pokud se bere v úvahu pouze extremismus v Maďarsku, je situace horší. Ve světovém výzkumu chybí analýzy aktuální situace v této zemi. Česká politologická věda je na tom podobně.

Práce vychází z děl především českých autorů Miroslava Mareše Štefana Danicse. Kapitola Teorie extremismu od Miroslava Mareše ze sborníku *Demokracie: teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*³ poměrně kvalitně a komplexně shrnuje teoretické přístupy k extremismu. Předkládá ucelený přehled teoretických přístupů a jejich kategorizaci. Autor by však mohl rozšířit části věnující se jednotlivým druhům extremismu. Informace o nich jsou velmi stručné. Kniha *Extremismus: hrozba demokracie*⁴ od Štefana Danicse se, kromě definování extremismu, spíše zaměřuje na obecné hrozby jednotlivých projevů extremismu a obecnou problematiku, politické formy extremismu posouvá do pozadí. Podobné jsou díla Jana Chmelíka *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*⁵ a Nikolaje Demjančuka a Lucie Drotárové *Vzdělání a extremismus*.⁶

Další knihou, ze které práce čerpá, je *The ideology of the extreme right*.⁷ Její autor Cas Mudde se v ní zaměřuje především na hledání společných prvků v ideologiích extremistických stran ve vybraných západoevropských zemích, méně se pak věnuje základní charakteristice extremismu. Kvalitní informace nabízí i článek *Meaning and Forms of Political*

¹ Nejznámější díla:

MUDDE, Cas: *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge, Cambridge University Press 2007, 404 s.

MUDDE, Cas: *Racist Extremism in Central & Eastern Europe*. New York, Routledge 2005, 314 s.

² Nejznámější díla:

EATWELL, Roger: *Fascism And the Extreme Right*. New York, Taylor & Francis Ltd. 2006, 256 s.

EATWELL, Roger – PINTO, António Costa: *Charisma and fascism in interwar Europe*. New York, Routledge 2005, 144 s.

³ HLOUŠEK, Vít – KOPEČEK, Lubomír (eds.): *Demokracie: teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*. Brno, Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav 2004, 379 s.

⁴ DANICS, Štefan: *Extremismus: hrozba demokracie*. Praha, Police History 2002, 128 s.

⁵ CHMELÍK, Jan: *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha, Linde 2001, 172 s.

⁶ DEMJANČUK, Nikolaj – DROTÁROVÁ, Lucia: *Vzdělání a extremismus*. Plzeň, Nakladatelství Epoque 2005, 133 s.

⁷ MUDDE, Cas: *The ideology of the extreme right*. Manchester, New York, Manchester University Press 2000, 212 s.

Extremism in Past and Present⁸ od Uwe Backese. Tento text přináší poměrně dobrý pohled na rozdělení extremismu podél pravolevé škály a nabízí přehledné rozdělení extremistické pravice a levice. Jeho slabinou je docela složité vymezování pojmu extremismus v rámci jeho historického vývoje. Zaměřuje se spíše na vývoj samotného slova extremismus než na jeho význam.

Praktická část, z důvodu nedostatku zdrojů, vychází především z analýzy zpravodajských serverů. Je zde však jeden článek, který je dobré zmínit. Jedná se o Sacred Characteristics of the Nation: "Hungarianism" as Political Religion?⁹ od Tamáse Szilágyiho. Szilágyi v něm poměrně dobře zpracovává spojení mezi náboženstvím a maďarskými extremisty.

V práci je použit empiricko-analytický přístup. Jedná se o výkladovou případovou studii, ve které se bude aplikovat teorie extremismu na případu Maďarska, s cílem objasnit jaký druh extremismu se v této zemi vyskytuje. Děje se tak s pomocí analýzy chování extremistických uskupení a událostí, které se v poslední době udály v Maďarsku.

⁸ BACKES, Uwe: *Meaning and Forms of Political Extremism in Past and Present*. Central European Political Studies Review, 2007, č. 4, s. 242-262.

⁹ SZILÁGYI, Tamás: *Sacred Characteristics of the Nation: "Hungarianism" as Political Religion?*. REVACERN - Religions And Values: Central And Eastern European Research Network 2007-2009, 12s.

1. Extremismus

Jakékoliv státopolitické uspořádání má mnoho kritiků požadujících radikální změny ve svých politických režimech. Síly, které tyto změny prosazují, se označují jako extremistické. Při definování extremismu se však může narazit na jeden závažný problém, rozdílnost v chápání jeho významu mezi různými civilizacemi a lidskými společnostmi. Například útoky na základy islámských režimů v arabském světě, zde mohou být považovány za extremismus, stejně jako snaha oslabit demokracii v západní Evropě. Nelze se tak shodnout na jednotné definici tohoto pojmu. O největší snahu o vytvoření jedné mezinárodně platné definiční normy se pokusilo mezinárodní společenství v čele s Organizací spojených národů. Vytvořilo množství široce akceptovaných norem, např. o zacházení s uprchlíky nebo práva menšin, jejichž překročení lze poté chápat jako extremistické chování.¹⁰ Jelikož oblastí zájmu této práce je Maďarsko, práce se zaměří chápání a definování extremismu v kontextu západní euroatlantické civilizace.

V západních demokraciích se jedná o antidemokratické síly. Ty fungují v každé moderní zemi a snaží se o nastolení autoritářských až totalitních režimů. Uchopení této problematiky těchto antidemokratických fenoménů je v politologii i v dalších sociálních vědách velmi složité. To je dáno z důvodu nejednotnému chápání a pojetí demokracie. Za zatím nejkonsistentnější přístup k nim lze považovat tzv. teorii extremismu. Ta zahrnuje „*souhrnné pojetí a zkoumání antidemokratických jevů (označovaných při splnění určitých předpokladů za extremismus), přičemž jsou hledány jejich společné znaky, případně souvislosti a zákonitosti ve vývoji.*“¹¹

Samotný pojem extremismus vznikl z latinského slova *extremus* (nejzazší). Poprvé jej použil francouzský novinář Maxime Leroy v roce 1921 pro označení politických sil na okrajích pravolevého politického spektra. Na konci 50. a začátku 60. let 20. století jej Seymour Martin Lipset vykládá jako opak pojmu liberální demokracie. Jedná se o normativní pojem, který označuje snahy jít ke krajům ideologické škály. Jinými slovy „*jít za hranice normativních procedur, které definují demokratický proces*“¹² Tedy vše, co nelze označit za demokratické jednání.

Extremisté bojují proti demokratickému státu. Snaží se přivést společenské problémy ke konfliktu, z čehož poté vyvozují nezbytnou potřebu přehodnocení a velké změny principů politiky a ústavnosti. Tyto extremistické strany a skupiny stojící na hranicích poli-

¹⁰ PEHE, Jiří: *Extremismus*. Pehe.cz, <http://www.pehe.cz/clanky/1997/extremismus>. (29. října 2010).

¹¹ MAREŠ, Miroslav: *Teorie extremismu*. In: HLOUŠEK, Vít – KOPEČEK, Lubomír (eds.): *Demokracie: teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*. Brno, Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav 2004, s. 297.

¹² Tamtéž, s. 300.

tické škály jsou sjednocovány radikální ideologií, jejímž cílem je převrat. Právě kolem této společné ideologie se tato společenství lidí seznamují, organizují, integrují, vyčleňují vůči ostatním a prosazují své společné politické zájmy.¹³

Extremistické skupiny neuznávají základní demokratické principy, jako jsou lidská práva, suverenita lidu, rozdělení moci, odpovědnost vlády a politiků, vlády zákonů, nezávislost soudců a princip více rovných stran včetně svobody opozice. Fungují jako antiteze pro ústavní stát, kde funguje vymahatelnost práva, politická soutěž a kontrola státní moci. Snaží se o dobrovolnou i nedobrovolnou autokracii ve smyslu koncentrace moci a zajištění absence její kontroly. Extremismus chce monokracii, vládu pouze jedné skupiny lidí, která eliminuje soutěžení politických stran, opozici a jiné názory stavící se proti vládě. Přístup k moci mají pouze vybraní lidé.¹⁴ Prostí lidé by tedy měli malé možnosti se politicky projevit.

Extremistické doktríny mají absolutní nároky na poznání toho, co je „pravdivé a dobré.“ Působí zde dogmatismus doktrín, jejich utopismus nebo jeho výslovné popření, dělení lidí na přátele a nepřátele, časté teorie spiknutí, fanatismus a aktivismus členů těchto stran. Zájmové skupiny jsou podezřívány z konspirace proti společenské vůli. Podobně se staví i k demokratickým mediím, které obviňují z manipulace veřejného mínění. Zastupitelská demokracie je výplodem kulturního, morálního úpadku a špatného hospodaření a korupce.¹⁵ Extremisté odmítají jakoukoliv kritiku či názorovou opozici. Pokud se nějaká objeví nějaká výtku vůči nim, snaží se ji tedy popřít, eliminovat a označit za chybnou.

Ideje extremistů jsou považovány za extrémní, jelikož je nesdílí většina. Vznik těchto, pro většinu nepřijatelných názorů, je často obranná reakce na proces proměny společnosti. Při rychlých a velkých změnách může dojít k překročení její absorpční schopnosti a může tak dojít k růstu extremismu. Také rozšiřování pocitu deprivace a výlučnosti vede k extremistickým náladám. Takováto rizika jsou především v nových demokraciích, ve které ještě neskončil proces transformace z totalitního režimu.¹⁶

Ve světě můžeme rozlišovat celou rodinu extrémistických stran.¹⁷ Podle Klause von Beymeho tato stranická rodina je propojena společnou ideologií, na základě které se odlučují od ostatních. S více sofistikovaným odlišením této rodiny od dalších přichází Tom

¹³ DANICS, Štefan: *Extremismus: hrozba demokracie*. Praha, Police History 2002, s. 9-10.

¹⁴ BACKES, Uwe: *Meaning and Forms of Political Extremism in Past and Present*. Central European Political Studies Review, 2007, č. 4, s. 248-249.

¹⁵ MAREŠ, M., *Teorie extremismu*, s. 300-301.

¹⁶ PEHE, J., c. d.

¹⁷ Von Beyme rozlišuje celkem devět stranických, jím označovaných za duchovní, rodiny. Jedná se o a) liberální a radikální strany, b) konzervativní strany, c) socialistické a sociálně demokratické, d) křesťansko demokratické strany, e) komunistické, f) agrární strany, g) regionální strany a strany etnik, h) pravicově extremistické strany a i) ekologický hnutí.

Gallagher. Ten přichází se třemi rozlišovacími kritérii. Jedná se o původ, mezinárodní vazby a politiku stran. Současné extremistické strany mají velice podobný původ. Většina z nich vznikala mezi léty 1980 až 2000 na základě podobných mobilizačních a historických faktorů. Sami sebe označují za vydědence společnosti. U těchto stran lze také pozorovat vazby, které prochází napříč státy. Mnoho těchto vazeb je vytvořených ad hoc, avšak třeba v Evropském parlamentu lze pozorovat skupiny extremistických stran, které spolupracují. Politika, tedy program stran, jako třetí kritérium je velice problematická, jelikož v různých zemích neznámá stejná politika stejné věci. Dívá-li se však při srovnávání stran na jejich ideologie z normativního pohledu a více se zobecní, lze zde nalézt podobnosti.¹⁸ To, že tyto strany lze odlišit od ostatních, z nich dělá relevantní subjekty působící na politické scéně.

Dostanou-li se extremistické strany do legislativního tělesa státu, jsou označovány jako extremistická opozice. Tyto strany nesdílejí hodnoty stávajícího režimu, ale naopak zastupují vlastní ideologii. Vůči vládě jsou značně nezodpovědné a neloajální. Sami sebe označují jako jedinou skutečnou opozici. Giovanni Sartori je nazývá antisystémové. Neváhají při prosazení svých cílů použít násilí, to však umně prokládají i s legitimními prostředky politického boje, kdy v médiích na sebe strhávají pozornost kritikou excesů vládnoucí politické elity, přičemž sami sebe znázorňují jako nepolitické obránce lidu. Obviňují vládní strany, že se starají o voliče jen před volbami, přičemž vůbec neprosazují jejich zájmy, čímž postrádají legitimitu.¹⁹ Staví se role stran, které jako jediné hledí na potřeby lidí.

Při výzkumu se musí dávat pozor na použití přídavného jména krajní a předpony ultra. Krajní pravice a levice, resp. ultrapravice a ultralevice, vyjadřují pouze pozice politických stran na okraji politického spektra a nikoliv jejich extremismus. Gabriel Almond se však domnívá, že takto označené strany ukazují politický extremismus přímo uprostřed systému, a že takovéto strany snaží získat politickou moc s cílem odstranit demokracii.²⁰

1.1. Radikalismus, terorismus

S extremismem úzce souvisí dva pojmy, radikalismus a terorismus. Ke správnému rozlišování extremismu je důležité tyto pojmy správně definovat.

¹⁸ MUDDE, Cas: *The ideology of the extreme right*. Manchester, New York, Manchester University Press 2000, s. 2-6.

¹⁹ DANICS, Š., c. d., s. 31-34.

²⁰ DANICS, Š., c. d., s. 13.

1.1.1. Radikalismus

Radikalismus je často chápán jako synonymum pro extremismus. To však neplatí. I když tyto pojmy ve svém významu podobné, není správné je zaměňovat. Jako radikální jsou považovány názory, které jsou kritické vůči demokracii, ale zároveň nevedou k jeho odstranění. Tyto postoje chtějí změnit a zlepšit poměry v politice. Tím se liší od extremismu, který chce nekompromisní požadavky, které vedou k velké změně nebo dokonce k odstranění demokratického systému, a to vše je prosazováno všemi možnými prostředky, i těmi za hranicí zákona.²¹ Cas Mudde uvádí, že chování extremistických stran je pečlivě pozorováno státem, který je může eventuálně zakázat, zatím co radikální strany jsou této kontrole zproštěny.²² Radikalismus nebojuje proti demokracii samotné, jen se snaží změnit její aktuálnímu nastavení.

Radikálové se pohybují na okrajích politického spektra. Byť se nestaví proti demokratickému státu, mohou ho svým chováním destabilizovat. Může ale nastat situace, kdy jej dokáží za splnění určitých podmínek naopak revitalizovat. Politický radikalismus je oblast, ve které se vyjadřuje znepokojení nad pluralitním uspořádáním a nad úrovní zajištění práv, svobod či povinností jednotlivých segmentů společnosti. K prosazování těchto názorů a radikálních cílů se používají nestandardní až populistické metody politické agitace a mobilizace. Tyto metody však vždy dodržují základní principy demokracie. To co odlišuje radikalismus od politického středu, ve kterém sídlí hlavní nositelé demokratických ideálů, je jeho „*odstředivost vůči centru, blízkost extremismu a destabilizační potenciál (ve vztahu k demokracii)*“.²³

1.1.2. Terorismus

Další pojem související s extremismem je terorismus. Označuje se tak antidemokratická, protiprávní aktivita vykazující konspirativní a destruktivní prvky. Hlavním prostředkem k dosahování politických cílů se stávají násilné činy.²⁴ Maxmilián Strmiska jej definuje jako politicky odůvodněné systematické násilí, které je nejčastěji ozbrojené a záměrně porušuje všechny válečné konvence. Hlavním cílem terorismu je dosažení určitého psychologického efektu s rozsahem převyšující okruh obětí a svědků teroristického činu. Okamžitý fyzický účinek je až druhořadý.²⁵

²¹ DANICS, Š., c. d., s. 10.

²² MUDDE, C., c. d., s. 12.

²³ MAREŠ, M., *Teorie extremismu*. s. 303-304.

²⁴ DANICS, Š., c. d., s. 10.

²⁵ STRMISKA, Maxmilián: *Terorismus a demokracie: pojetí a typologie subverzívního teroristického násilí v soudobých demokraciích*. Brno, Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav 2001, s. 14.

Teroristé chtějí získat co největší publicitu, pečlivě si vybírají cíle, jejichž zasažením vyvolají velký otřes ve společnosti. Často se jedná o osoby nezainteresované, ženy a děti. Účelem je dlouhotrvající efekt. Existuje mnoho forem teroristických útoků. Tím nejrozšířenějším se v poslední době stal pumový útok. To je způsobeno snadným získáním návodů i materiálu na sestavení bomby. Ty jsou nejčastěji umísťovány do aut nebo různých objektů na veřejné prostranství, objevují se ale i dopisní bomby. Velmi populární je také žhářství. Založení požáru je levné a jednoduché. K další formám terorismu se řadí únosy dopravních prostředků, braní rukojmí, atentáty, přepadání a únosy osob.²⁶

1.2. Extremismus a pravolevá škála

Stejně jako vše na světě, má i extremismus různé druhy a formy, ve kterých se to projevuje. Slovo extremistický se dá se použít na spoustu skupin a politických stran, jež se liší, např. v poloze na pravolevé politické škále nebo v ideologii, ze které vycházejí.

První, klasické dělení je vyjádřením pozice na škále pravice-levice. Rozlišuje se tak extremismus pravicový, leží-li extremistické skupiny na pravém okraji politického spektra, extremismus levicový (tyto skupiny leží na opačné straně). Rozdíly mezi těmito dvěma formami se nacházejí v jejich vztahu ke svobodě, soukromém majetku, životu lidí a k roli státu ve společnosti. V nástrojích, které používají k potlačování svobody, neexistují mezi extremismem napravo nebo nalevo žádný rozdíl.²⁷

1.2.1. Pravicový extremismus

Extremistická pravice zastává obranně antiindividualistický postoj. Stojí proti základnímu demokratickému principu, lidské rovnosti. Nesouhlasí s demokratickým ústavním státem a liberálním a demokratickým silám. Chce institucionalizovat nerovnost lidí na základě původu, zaměstnání, národa, etnika nebo rasy. Uwe Backes považuje ideje pravicového extremismu, tzv. antidemokratický konzervatismus, za protiklad idejí Francouzské revoluce, a řadí mezi ně: monarchismus, nacionalismus, revoluční konzervatismus a fašismus, xenofobii a rasismus.²⁸ V myšlení pravicových extremistů si lidé nejsou rovni. Podle nich by společnost měli vest privilegovaní jedinci či skupiny, které jsou ostatním nadřazení.

²⁶ CHMELÍK, Jan: *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha, Linde 2001, s. 27-29.

²⁷ DEMJANČUK, Nikolaj DROTÁROVÁ, Lucia: *Vzdělání a extremismus*. Plzeň, Nakladatelství Epoque 2005, s. 37.

²⁸ MAREŠ, M., *Teorie extremismu*. s. 306-307.

Bernt Hagvet uvádí devět bodů, které charakterizují chování skupin hlásících se k pravicovému extremismu:²⁹

1. Extremisticky pravicová hnutí odmítají všechny formy liberální a demokratické hodnoty. Staví se proti liberálním svobodám, právům menšin i samotnému právnímu státu. Jsou v opozici ke kulturnímu a politickému pluralismu.
2. Populisticky kritizují chování ekonomických, kulturních a politických elit národa a zdůrazňují práva občanů určovat obsah politiky.
3. Prosazují nacionalismus. Staví národ na vrchol žebříčku hodnot. Glorifikují a odkazují na jeho minulost a tradice. Rozdílnost mezi jednotlivými státy způsobují i rozdílnost mezi jednotlivými nacionalistickými hnutími.
4. Tyto skupiny mají určitou exkluzivitu. Jejich super-nacionalismus staví do centra etnickou příslušnost, což je často vyjadřováno rasistickými útoky na lidi, kteří se nějak odlišují, imigranty, Židy či národnosti, homosexuály nebo fyzicky a mentálně postižené.
5. Také vyjadřují kulturní pesimismus. Moderní svět, dekadentní a morálně pokleslý a zkorumpovaný, může být zachráněn pouze skrz přísnou etnickou kontrolu a nové nastavení společenské hierarchie založené na tradičních normách poslušnosti a sociálního podřízení.
6. Zdůrazňují právo a pořádek. Jejich bojovné hodnoty vedou k militarizaci společnosti.
7. Násilí hraje v extrémně pravicové politice velkou roli. Je bráno jako důkaz mužnosti a síly. Dokonce je viděno jako na akt očisty a tvoření.
8. Stejně jako se staví pravicový extremismus proti liberalismu, podobné názory i na komunismus, na kterém mu vadí jeho kosmopolitismus a supranacionalismus, odvracející lidi od loajality ke státu.
9. K hnutím pravicového extremismu patří také politika státního korporativismu, centrálního plánování hospodářství a státních intervencí do ekonomiky.

Poslední dva body jsou podobné levicovému extremismem, konkrétně s komunismem, který taktéž prosazuje ústřední roli státu ve společnosti a ekonomice.

Jednou z příčin vzniku a růstu podpory pravicového extremismu je globalizace. Ta s sebou přinesla ztrátu třídní identifikace, což vedlo k oslabení až přerušování vazeb k určitým společenským skupinám a třídám. Pravicoví extremisté dokáží nabídnout jednoduché odpovědi na problémy trápící společnost. Jedná se o obranu národa před přílivem imigrantů,

²⁹ HAGVET, Bernt: *Right-Wing Extremism in Europe*. Journal of Peace Research, 31, 1994, č. 3, s. 241-242.

nastolení pořádku a zákona ve zkorumpované kriminální společnosti a touha po charismatickém vůdci.³⁰

1.2.2. Levicový extremismus

Opakem pravicového extremismu je extremismus levicový. Ten staví na principu rovnosti osob, kterou se snaží rozšiřovat do všech oblastí života. Tato forma extremismu se skládá ze dvou proudů, komunismu a anarchismu.

Backes i zde uvádí různé podtypy. K formám komunismu řadí: marxismus, leninismus, stalinismus, trockismus, maoismus, levicový komunismus (luxemburgismus a komunismus rad), novou levici a eurokomunismus.³¹ Tyto formy jsou pojmenovány podle lidí, kteří je vymysleli. S nejstarší formou komunismu přichází Karl Marx. Ten požaduje vytvoření komunistické společnosti, ve které jsou všechny výrobní prostředky ve společném vlastnictví. Lidé tedy budou plně osvobození, bohatství pak bude sloužit ku prospěchu všech. Zmizí antagonismus mezi společenskými třídami, čímž stát přijde o svoji hlavní funkci, vytváření třídního tlaku, a odumře. Problémy lidí se budou řešit racionálně a kooperativně. Kapitalismus, i když byl z části úspěšný, musí být svržen proletářskou revolucí. Toto je však utopistická ideologie. Strany, které z ní vycházely, ji musely pozměnit, aby si dokázaly udržet svoji politickou moc. Dělo se tak především v Rusku a v Číně pod vedením Lenina (a následně Stalina), respektive Mao Ce-tunga, kde stát místo to aby odumíral, naopak sílil a více se centralizoval. Důvodem, proč se toto dělo, byla zaostalost společnosti a ekonomiky. Například Vladimír Lenin a jeho leninismus přichází s konceptem permanentní revoluce. Parlamentní uspořádání slouží jako nástroj buržoazie k vykořisťování dělnické třídy. Měla by vzniknout revoluční strana, která bude vést dělníka k uvědomění potřeby revoluce a která bude vedoucí a řídicí silou. Ostatní strany reprezentují zájmy nepřátelských tříd, a proto by měly být zakázány. Stalin pak tyto myšlenky rozšiřuje o systém centrálního plánovaného hospodářství, což vede k formě totální diktatury. Naopak eurokomunismus stojí v přímé opozici vůči leninismu a stalinismu. Prosazuje se především v západní Evropě. Nastolení komunismu prosazuje skrz mírové ústavní a volební metody boje, navíc neodmítá spolupráci ostatní společenskými třídami.³² I přes některé velké rozdíly však všechny komunistické ideologie staví do popředí svých zájmů dělníků a jejich zájmů.

³⁰ DANICS, Š., c. d., s. 22-23.

³¹ MAREŠ, M., *Teorie extremismu*, s. 307-308.

³² HEYWOOD, Andrew: *Politické ideologie*. Praha, Victoria Publishing, 1994, s. 112-119.

Anarchismus pro změnu volá po odstranění všech zákonů a státní moci. Věří, že nastolení bezvládní povede k vytvoření přirozenější a spontánnější řád. Společnost by měla mít nehierarchický a rovnostářský charakter. Odmítá jakoukoliv formu politické, státní nebo i církevní autority, jelikož autorita porušuje princip rovnosti. Podle anarchistů jsou také špatné i všechny zásahy státu do ekonomiky. Ty totiž vedou jen k většímu vykořisťování. Anarchistická hnutí odmítají i konvenční prostředky k získání politické moci. Nezakládají tedy strany, které by kandidovaly ve volbách. Typické pro tato hnutí je i jejich roztržitost³³ To je jeden z důvodů, proč se anarchismus v žádném státě neprosadil na rozdíl od komunismu ale i pravicových extremistických proudů.

Hlavní rozdíly mezi komunismem a anarchismem je úroveň konstitucionalizace společnosti. Komunismus, konkrétně marxismus a leninismus, chtějí totalitní společnost, ve které je vše podřízeno státu, zatím co anarchismus, resp. anarchokomunismus, vyžaduje anarchii, tedy žádné konstitucionální struktury.³⁴

1.3. Další druhy extremismu

Kromě klasického dělení extremismu na pravici levici, existuje řada extremistických skupin, které se zaměřují na jiné veřejné i soukromé části lidského života, a tak je nelze zařadit na pravolevé škále. Tyto druhy extremismu se také mohou kombinovat a spojovat i dalšími ideologiemi, čímž mohou vzniknout nové a nezvyklé názorové proudy.

1.3.1. Náboženský extremismus

S rozšířením extremistické typologie o islámský fundamentalismus přichází Backes a Jesse. Zde jde o to, že jeho vyznavači jsou v konfliktu se světonázorově neutrálním sekulárním státem. Odmítají oddělení světské moci a církve. Prosazují Korán, hlavně islámské právo šaría, svatou válku proti bezvěrcům a nastolení „božího státu.“³⁵ Silné slovo by pak měli nevolení duchovní vůdci, kteří nejsou zodpovědní občanům.

Tendence k propojování státní a duchovní moci se však objevují u více církví a náboženských sekt, mezi nimi i například Scientologická církev. Proto další politologové tuto kategorii rozšířili a přejmenovali na náboženský extremismus. Ten je možné definovat jako „nábožensky motivované antidemokratické postoje a činnosti, orientované na ustanovení nebo udržení teokratického režimu, případně porušování zásadních demokratických

³³ Tamtéž, s. 182-189.

³⁴ BACKES, U., c. d., s. 255-256.

³⁵ MAREŠ, M., *Teorie extremismu*. s. 309-310.

zájmů a základních lidských práv (ať již vlastních členů náboženských extremistických církví, společenství, sekt a kultů anebo dalších osob.“³⁶

1.3.2. Ekoextremismus

Ekoextremismus označuje extremismus týkající se životního prostředí. Jeho cílem je nastolit nedemokratický režim, ve kterém by hlavní slovo měly až fanatické požadavky na ochranu přírody, jež by potlačily principy demokratického státu. Patrick Moore, jeden ze zakladatelů Greenpeace, uvádí, že ekoextremismus hlásá myšlenky, které označují veškerou lidskou činnost jako negativní pro životní prostředí. Z toho vyplývá neúcta k lidství a moderní lidské civilizaci a vědě. Je proti-organizační i proti-obchodní. Staví se proti státu, nadnárodní korporacím, svobodnému obchodu a podnikání obecně. Svět by měl přijmout model individuálního jednání, anarchismus. Liberální demokracie je příliš antropocentrická. Tento pojem je často zaměňován s ekoterorismem, ten však slouží pouze jako nástroj k prosazování cílů ekoextremismu.³⁷

1.3.3. Etnický extremismus

Další kategorií je etnický či etnickoteritoriální extremismus. Ten hlásá kulturní a politickou výlučnost určitého etnika nebo národa. Mezi hlavní cíle často patří separatismus. Označení za extremismus je však sporné, protože ne vždy separatistická činnost těchto skupin vede k nastolení autoritářského případně totalitního režimu.³⁸ Tím by mohl výčet typů extremismu skončit. Existují samozřejmě i další druhy zaměřující se na další oblasti života, ale ty jsou spíše jen okrajové.

Tato kapitola shrnuje informace o extremismu, o postojích a o chování extremistických skupin vůči demokratickým režimům. Na základě toho by mělo být možné určit, zda se v maďarské společnosti vyskytují extremistické politické strany a jakých druhů extremismu převládá v jejich politice.

³⁶ Tamtéž, s. 310-311.

³⁷ MAREŠ, Miroslav: *Ekoterorismus v České republice*. REXTER, 4, 2004 č. 1. (www.rexter.cz)

³⁸ MAREŠ, M., *Teorie extremismu*, s. 311-312.

2. Extremismus v Maďarsku

Jednou z evropských zemí spojovanou extremismem je Maďarsko. To je dáno tím, že světová media často informují o útocích na etnické menšiny, častými přeshraničními spory se sousedními státy a silným postavením extremistických stran na politické scéně, kdy se například v posledních parlamentních volbách v roce 2010 do maďarského parlamentu dostala pravicově extremistická strana Hnutí za lepší Maďarsko, (Jobbik Magyarorszáért Mozgalom, Jobbik) a se stala třetím největším parlamentním uskupením. Na jaký druh extremismu lze tedy v této zemi narazit a co tedy způsobuje tak silné extremistické tendence ve společnosti?

V případě Maďarska se spíše mluví o pravicovém extremismu, levicový se zde vyskytuje jen v minimální míře. Totalitní Maďarská socialistická dělnická strana během revoluce transformovala v novou sociálně demokratickou Maďarskou socialistickou stranu (Magyar Szocialista Párt, MSZP). Vývoj mezi léty 1956 a 1989 navíc způsobil, že po revoluci společnost odmítala levicovou politiku v extremistické formě, a krátce i ve formě umírněné, což dokazují první svobodné volby z roku 1990, ve kterých zvítězily pravicové strany. Levicová MSZP se dokázala prosadit teprve až v roce 1994.³⁹ Extrémní levice však stále skomírá. Například Maďarská komunistická dělnická strana (Magyar Kommunista Munkáspárt, MKMP), nedokázala od roku 1989 ani jednou překročit ve volbách volební klauzuli a navíc její podpora stále klesá.⁴⁰ V parlamentních volbách 2010 získali komunisté pouze 0,1 % hlasů. Navíc se zde objevují vnitrostranické rozepře týkající se financování strany a personální politice, které letos v létě vedli k odchodu několika jejích členů. Jako důvody k odchodu tyto politici uvádí nesouhlas s personální a finanční politikou strany, podle nich Lajosné Karacs, vícepředsedkyně strany zodpovědná za finance, udržuje blízký vztah s předsedou MKMP Gyulou Thürmerem a pomocí stranických peněz financují své životní náklady.⁴¹

Naopak, pravicovému extremismu se v Maďarsku daří a jeho podpora je mnohem vyšší a stále stoupá, jak dokazují volební zisky Jobbiku. Internetový portál Híszérő uvádí pět důvodů proč se tak děje. Prvním z nich je zvyšující se kritika systému. Vzniká nespokojenost s demokratickým zřízením, jeho institucemi, politickými stranami a politiky, čímž se zvětšuje prostor pro krajní pravici. Navíc průzkumy ukazují, že zvyšuje podíl mladých

³⁹ RACZ, Barnabas: *The Hungarian Socialist in Opposition: Stagnation or Renaissance*. Europe-Asia Studies, 52, 2000, č. 2, s. 319-322.

⁴⁰ Vokscentrum, www.vokscentrum.hu (16. března 2011).

⁴¹ *More woes for Hungarian communists as party members quit in row over finances, personalities*. Politics.hu, 19. července 2011, <http://www.politics.hu/20110719/more-woes-for-hungarian-communists-as-party-members-quit-in-row-over-finances-personalities/> (23. listopadu 2011).

lidí, kteří nesmýšlejí o demokracii jako o nejlepší řešení pro budoucí vývoj. Druhým důvodem je celkový posun společnosti doprava. Dále vzniká ve společnosti pocit nedostatku pořádku a v důsledku hospodářské krize i pocit ohrožení, při které se jeví jistá míra autoritářství jako řešení. Předposledním důvodem je celková slabost občanské společnosti a nedůvěra v ni, která se řadí k nejnižším v Evropě. Nakonec jsou v Maďarsku stále rozšířeny předsudky vůči menšinám a stereotypy v přístupu k nim.⁴²

Silné postavení pravicového extremismu dokazuje i to, že se v zemi vydává nespočet extremistických knih. Také zde funguje (především v Budapešti) mnoho vydavatelů a prodejců knih a CD s extremistickou tematikou. Příkladem může být Transylvánské knihkupectví, nad jehož vchodem visí tzv. Árpádská pruhovaná vlajka, což byl symbol fašistické Stany Šípových křížů - Hungaristického hnutí (Nyilaskeresztes Párt – Hungarista Mozgalom, zkratka NYKP), která byla odpovědná za vyvražďování Židů za druhé světové války.⁴³

2.1.Zdroje a oblasti maďarského extremismu

Z čeho tedy vychází ideologie maďarských extremistických skupin? Jaké jsou události a společenské tendence, které používají krajně pravicové strany k lákání voličů? Jako zdroje extremismu lze nalézt čtyři témata, jež hýbou maďarskou společností. Jedná se o otázku národa a teritoriálního vymezení státu, vztah k romské menšině, antisemitismus a náboženské hodnoty.

2.1.1. Národ a Trianonská dohoda

Asi největší oblastí, ze které čerpají maďarské extremistické skupiny, je otázka národa a historické křivdy, která byla na něm spáchána Trianonskou smlouvou. Maďarsko stálo po první světové válce na straně poražených velmocí, z toho důvodu bylo v následných mírových úmluvách poměrně přísně sankcionováno. Mírová smlouva podepsaná 4. června 1920 v paláci Velký Trianon ve Versailles připravila zemi o dvě třetiny území a více než tři milióny Maďarů se tak rázem ocitlo mimo území státu. Trauma

⁴² *A szélsőjobboldal megerősödésének okai.* Hírszerő, 28. října 2008, http://hirszerzo.hu/elemzes/128335_a_szelsojobboldal_megerosodesenek_okai (15. března 2011).

⁴³ LIGETI, György – NYESTE, Tamás: *Right-Wing Extremism in Hungary.* In: RIEKER, Peter – GLASER, Michaela – SCHUSTER, Silke (eds.): *Prevention of Right-Wing Extremism, Xenophobia and Racism in European Perspective.* Halle, Deutsches Jugendinstitut 2006, s. 103-104.

z rozdělení národa a z ponížení, kterého se dostalo od světových mocností, trvá dodnes a snahy o revizi hranic jsou častým obsahem extremistické rétoriky.⁴⁴

V chápání lidí jsou totiž maďarské menšiny žijící v okolních státech stále součástí maďarského národa.⁴⁵ V roce 1991 70 % obyvatel Maďarska bylo přesvědčeno, že území, odebraná Trianonem patří jim, s tímto tvrzením nesouhlasilo pouze 12 % lidí. O dvacet let později, v roce 2009, je sice tento poměr menší, 61 % ku 19 %, ⁴⁶ stále ale více než polovinu obyvatelstva zůstává přesvědčená, což je živná půda pro extrémní pravici. Extremisté tvrdí, že pouto mezi Maďary uvnitř a vně státu může být obnoveno revizí hranic.⁴⁷ Tato rétorika také živí radikální protimaďarské v okolních státech s výraznou maďarskou menšinou.

2.1.2. Romská menšina

Dalším zdrojem napětí v maďarské společnosti je romské etnikum. V Maďarsku žije zhruba 600 tisíc Romů žijících většinou ve špatných sociálních a ekonomických podmínkách. Ve společnosti jsou rozšířeny až xenofobní názory na tuto menšinu. Více než polovina mladých lidí je nepovažuje ani za součást maďarského národa.⁴⁸ Romové se tak dostávají do pozice nechtěných „imigrantů“ uprostřed vlastního státu.

Negativní postoj k Romům lze vyzorovat častých z útoků na ně. Jako příklad z poslední doby, roku 2009, můžeme sloužit útoky čtyř mužů na romské osady, ve kterých vystříleli 78 nábojů a při tom zabili šest Romů a deset zranili.⁴⁹ Je zarážející, že jedním z pachatelů těchto útoků byl profesionální voják, který v 90. letech sloužil u mírových sborů v Bosně a Hercegovině.⁵⁰

Kromě fyzické agrese, Neromové sepisují petice proti stěhování romských rodin do jejich sousedství. Svoji roli zde hrají i státní instituce. Místní úřady místo toho, aby řešily neutěšenou situaci špatných podmínek bydlení Romů, přesídlují je do okrajových částí měst. Pokud ale města řeší bydlení Romů, u neromského obyvatelstva roste nevole, jelikož

⁴⁴ GERNER, Kristian: *Open Wounds? Trianon, the Holocaust and the Hungarian Trauma*. In: MITHANDER, Conny – SUNDHOLM, John – HOLMGREN TROY, Maria (eds.): *Collective traumas: memories of war and conflict in 20th-century Europe*, Brusel, P.I.E. Peper Lang 2007, s. 99.

⁴⁵ FOWLER, Brigid: *Nation, State, Europe and National Revival in Hungarian Party Politics: The Case of the Millennial Commemorations*. *Europe-Asia Studies*, Vol. 56, No. 1 (Jan., 2004), s. 60.

⁴⁶ PYTLAS, Bartek: *The Radical Right Game of Cards: Historical Legacies and the Ideological Interdependence of Radical Right Parties in Slovakia and Hungary*. Příspěvek na konferenci “Far right networks in Northern and Eastern Europe” Uppsala University 25. - 28. března 2010, s. 13.

⁴⁷ FOWLER, B., c. d., s. 61.

⁴⁸ LIGETI, G. – NYESTE, T., c. d., s. 99.

⁴⁹ *Rassistisch motiviert, mit "militärischer Sorgfalt" geplant*. derStandard.at, 28. března 2011, <http://derstandard.at/1297821686362/Rassistisch-motiviert-mit-militaerischer-Sorgfalt-geplant> (28. března 2011).

⁵⁰ NOVÁK, Martin: *Vrahem maďarských Romů je zřejmě profesionální voják*. Aktuálně.cz, 26. srpna 2009 <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=645856> (27. března 2011).

tvrdí, že úřady upřednostňují Romy namísto sociálně slabých Maďarů.⁵¹ I policie může v některých případech projevovat protiromsky. Jedním z příkladů může jeden z řady útoků na romské osady z února 2009, při kterém byli v Tatárszentgyörgy zastřeleni otec a jeho čtyřletý syn, poté co byli nuceni utéct z domu zapáleného lahví Molotovova koktejlu. Policie se s ním zpočátku odmítala zabývat s odůvodněním, že nejde o vraždu, ale o nehodu. Zpráva Evropského centra pro romská práva navíc naznačuje, že mohlo dojít k úmyslnému ničení důkazů a sabotáži vyšetřování, když policista zničil na místě minimálně jeden důkaz, tím, že močil na otisk bot patřících potencionálnímu pachateli.⁵² Další příklad je z roku 1997, kdy při krádeži radia z automobilu zastřelil policista zloděje romského původu. Během následného soudu se však neprokázalo, že se jednalo o rasistický útok. Je ale zajímavé, že policista poté dostal medaili za statečnost.⁵³

2.1.3. Antisemitismus

Antisemitismus se ve veřejné formě v maďarské společnosti nevyskytuje, ale existuje zde ve formě latentní. Mnoho lidí si uvědomuje jejich útrapy během druhé světové války a pro většinu obyvatel jsou přijatelní. Média však v současnosti vytváří dojem jejich nadreprezentovanosti ve veřejném životě.⁵⁴ Místní Židé se ale obávají o svoji bezpečnost. Bojí se, že se maďarské ultrapravicové skupiny přiklání k fašistické ideologii z druhé světové války, což se v malém množství děje. Jsou zaznamenány případy napadení a výhrůžek.⁵⁵

2.1.4. Maďarský extremismus a náboženství

V Maďarsku neexistuje pevný vztah mezi extremistickými skupinami a tradičními církvemi.⁵⁶ Jedno z mála větších spojení je pastor Lóránt Hegedüs jr., který proslul svými antisemitskými postoji a jako místopředseda extrémistické pravicové Strany maďarské spravedlnosti a života (Magyar Igazság és Élet Pártja, MIÉP) kandidoval v parlamentních

⁵¹ KÜRTI, László: *Right-wing Extremism, Skinheads and Anti-Gypsy Sentiments in Hungary*. Archiv Central European University, s. 19-20. (<http://rss.archives.ceu.hu/archive/00001096/01/102.pdf>) (25. března 2011).

⁵² KOTTASOVÁ, Ivana: Maďarská noční můra. Respekt.cz, 14. června 2009, [http://respekt.ihned.cz/index.php?p=R00000_d&&article\[id\]=37430110](http://respekt.ihned.cz/index.php?p=R00000_d&&article[id]=37430110) (25. března 2011).

⁵³ KÜRTI, L., c. d., s. 21.

⁵⁴ LIGETI, G. – NYESTE, T., c. d., s. 100-101.

⁵⁵ *Hungarian Orthodox Jews Fear Extremist Attacks (Special Feature)*. Worthy Christian News, 9. července 2009, <http://www.worthynews.com/6225-hungarian-orthodox-jews-fear-extremist-attacks> (26. března 2011).

⁵⁶ SZILÁGYI, Tamás: *Sacred Characteristics of the Nation: "Hungarianism" as Political Religion?*. REVACERN - Religions And Values: Central And Eastern European Research Network 2007-2009, s. 2. (<http://www.revacern.eu/exchange-programme/EP-paper%20szilagyi.pdf>) (23. března 2011).

volbách v roce 2002 a v současnosti spolupracuje se stranou Jobbik.⁵⁷ Byť Hegedüs není jediný, a i další církevní hodnostáři se účastní extremistických akcí, žádná strana nezískala oficiální podporu církve.⁵⁸

Extremistické pravicové skupiny využívají prvky křesťanství, které inkorporují do svých ideologií. Zároveň ale také se navrací i k předkřesťanským tradicím. Pomocí radikální revize maďarské minulosti pak následně mytologizují národní identitu. Extremisté tvrdí, že náboženský původ Maďarů je kulturně nadřazuje nad ostatní a že jsou pravými držiteli tradic v celé civilizaci. Maďarská historie je podle nich analogií života Ježíše Krista. Tatarské obléhání, bitva u Moháče, Trianonská smlouva a ruská okupace odpovídají stejným ranám osudu, jakými trpěl Ježíš.⁵⁹

Spojením náboženství a politického programu extrémistických strany vzniká tzv. politické náboženství. Jedná se o náboženství, které posvěcuje ideologii nebo politický režim skrz jeho „zbožštění“ a převedením do mýtů. V případě Maďarska se mluví o „hungarismu“. Ten je charakterizován několika body. Zaprvé se jedná o exkluzivní a etnocentrický přístup, který je netolerantní vůči jiným politickým myšlenkám a názorům. Zadruhé bere křesťanství s příměsí pohanství jako hlavní víru a odmítá ostatní věrouky. Třetím bodem je drastická změna politického a společenského řádu. Čtvrtým je zase princip nadřazenosti maďarského národa nad ostatními. A za posledním bodem se skrývá to, že pravicově extremistické skupiny si sami vytvářejí vlastní mytologii a symboliku podle svých politických zájmů.⁶⁰ Z křesťanství se extrémisté vybírají pouze prvky, na které mohou nalákat voliče, zbytek si dotvářejí podle svojí potřeby.

⁵⁷ *Lorant Hegedus Jr's clerical fascism must not be ignored*. Seismic Shock, 12. července 2009, <http://seismic-shock.com/2009/07/12/lorant-hegedus-jr%E2%80%99s-clerical-fascism-must-not-be-ignore/> (26. března 2011).

⁵⁸ SZILÁGYI, T., c. d., s. 2.

⁵⁹ Tamtéž, s. 3-4.

⁶⁰ Tamtéž, s. 7-8.

3. Maďarské extremistické strany

To byla charakteristika maďarské extremistické scény. Kdo jsou však její nejvýznamnější politickými představiteli? Jedná se o dvě politické strany, které již byly v textu zmíněny, a to Jobbik a MIÉP. Prvky extremismu lze však nalézt i u jiných stran stojící více ve středu politického spektra než tyto dvě politické uskupení.

3.1. Strana maďarské spravedlnosti a života (MIÉP)

Strana MIÉP je nejstarší pravicově extremistická strana v moderní maďarské historii. Její fungování je od samého počátku spojeno s jejím dlouhodobým předsedou Istvánem Csurkou. Po demokratickém převratu působil Csurka jako místopředseda vládnoucí strany Maďarské demokratické fórum (Magyar Demokrata Fórum, MDF). Pověst extremisty si začala budovat velmi brzy. 15. března 1991 zmiňuje ve svém týdeníku Magyar Fórum, že maďarské etnikum je naprosto bezbranné v Maďarsku, centru tzv. magyar élettér, neboli maďarského lebensraumu, životního prostoru. Činí tak jako první politik od druhé světové války. V následujícím roce 20. srpna vydává článek, ve kterém vykresluje židovsko-bolševicko-liberální konspirace proti maďarským národním hodnotám a vyzýval vládu k akci na jejich záchranu. V témže vážně onemocněl József Antall, premiér a předseda MDF. Csurka kandiduje na jeho místo, ale neuspěl. 31. května 1993 je spolu s dalšími pěti politiky vyhozen MDF. Když pak 14. června 1993 opouští tuto stranu další poslanci, zakládá s nimi stranu MIÉP a se stává jejím předsedou.⁶¹

Tato strana zastává značně antisemitskou až xenofobní politiku. Její protižidovský postoj vychází z politických názorů jejího předsedy, který neskrývá svůj antisemitismus. MIÉP obviňuje Židy z toho, chtějí podkopat národní kulturu a tradice a účelem pošpinění jména Maďarska ve světě. Součástí tohoto židovské spiknutí proti Maďarsku je i „fašistická“ izraelská vláda a její tajná služba Mossad.⁶² V září 1997 uvedl časopis Magyar Fórum konspirační teorii, podle které nebude Izrael brzy schopný čelit přílivu židovských imigrantů, napadne Maďarsko a učiní z něj nové bezpečné místo pro Židy. Na přelomu tisíciletí Csurka také ve svém týdeníku obviňuje vládu z toho, že nic nedělá ohledně toho, že země v zahraničí reprezentována židovskými autory a tématy. Označuje to za židovskou okupaci literatury. Označil taky média za překážku pro očištění a uvedení věcí do pořádku

⁶¹ WEAVER, Eric Beckett: *National narcissism: the intersection of the nationalist cult and gender in Hungary*. Bern, Peter Lang Publishing 2006, s. 102-103.

⁶² LEVY, Richard S.: *Antisemitism: a historical encyclopedia of prejudice and persecution, Volume 1*. Santa Barbara, ABC-CLIO 2005, s. 335.

a za nástroj klamně propagandy po způsobu Goebbelse.⁶³ Csurkova rétorika se velmi podobala té, kterou používali fašisté během druhé světové války.

MIÉP kromě Židů útočí i na jiné menšiny v Maďarsku, především na Romy. Csurka je označuje za nevýhodu, která tvoří větší část chudoby Maďarska. Říká, že se společnost má podporovat silné, dynamické rodiny, které jsou zaměřené na práci a dosahování úspěchů, což Romové nejsou. Kromě toho se strana staví proti imigrantům z bývalého sovětského svazu. Během projevu na demonstraci v roce 1995 k příležitosti výročí podepsání Trianonské smlouvy, varuje před vládnoucí socialisticko-liberální koalicí, která prý eliminuje čistokrevné Maďary a nahrazuje je Ukrajinci, Rusy a Židy z bývalého SSSR. Výsledkem tohoto konání bude, že „jedna třetina země bude náležet Ukrajincům, Rusům a Židům, další třetina pak Romům.“⁶⁴

Kromě náboženských a národnostních menšin, se strana MIÉP staví proti současné kapitalistické ekonomice. Nechce hospodářství zaměřené na výkon a zisk, ale hospodářství kontrolované „křesťansko-nacionální“ politickou elitou. Bojuje proti zahraničnímu kapitálu. K tomu používá antisemitskou terminologii. Globalizace je podle MIÉP židovskou konspirací k ovládnutí světa. Chce soběstačnost pomocí národního kapitálu a národního bohatství. Osvobodit zemi od mafie bank.⁶⁵

Za největší úspěch lze považovat výsledek z parlamentních voleb z roku 1998. MIÉP získal 5,5% hlasů, čímž dokázal překonat volební klauzuli pro vstup do maďarského parlamentu, a získal 14 poslanců. Nově nabytou sílu navíc posílil maďarský ústavní soud, který jim povolil vytvoření parlamentního stranického klubu, i když a to i přesto, že podmínkou pro jeho vytvoření je potřeba minimálně 15 poslanců. Díky tomu získali poslanci MIÉP možnost být zvoleni do parlamentních výborů, strana získala finanční podporu, více prostoru v médiích a vliv v parlamentu. Parlamentní klub navíc nebyl zrušen, ani když jej opustili dva poslanci.⁶⁶ Se stranou začal spolupracovat i konzervativní Fidesz. Viděl v něm svého potenciálního partnera. Spolupráce se uplatňovala především v oblasti podpory kandidátů ve volbách. Avšak ve volbách konaných v roce 2002 a ani v žádných dalších však strana do parlamentu však již nedostala.⁶⁷

⁶³ *Hungary: A Growing Tolerance for Anti-Semitism*. Anti-Defamation League, prosinec 1999, http://www.adl.org/international/hungary_print.asp (30. března 2011).

⁶⁴ RAMET, Sabrina P.: *The radical right in Central and Eastern Europe since 1989*. University Park, The Pennsylvania State University Press 1999, s. 137.

⁶⁵ Tamtéž, s. 141-142.

⁶⁶ *Hungary: A Growing Tolerance for Anti-Semitism*, c. d.

⁶⁷ *The Hungarian Right: Fidesz, Jobbik and MIÉP*. Hungarian Spectrum, 1. května 2009, <http://esbalogh.typepad.com/hungarianspectrum/2009/05/the-hungarian-right-fidesz-jobbik-and-mi%C3%A9p.html> (30. března 2011).

3.2. Hnutí za lepší Maďarsko (Jobbik)

Jobbik představuje největší a také nejúspěšnější extremistické uskupení v Maďarsku. V parlamentních volbách z roku 2006, první volby, kterých se po svém vzniku v roce 2003 zúčastnila, sice pro ni hlasoval pouhých 2,2% voličů a nepřekročila volební klauzuli, ve volbách do Evropského parlamentu konaných roku 2009 ale již s 14,8% hlasů překročila potřebnou hranici pro vstup a získala tři europoslance.⁶⁸ Největší úspěch však zaznamenala o rok později, kdy v parlamentních volbách obdržela 16,7% hlasů a stala se tak třetí největší parlamentní stranou, přičemž náskok druhé MSZP byl pouhá 2,5 %.⁶⁹

Jobbik od strany MIÉP liší především v tom, že svůj extrémistický program a myšlenky prezentují umírněnější formě. Sami sebe neoznačují a antisemity a nepřipouští, že by měli rasistické postoje. Krisztina Morvai, lídr kandidátky ve volbách do Evropského parlamentu, se dokonce cítí být uraženou, za to, že je označována za nacistku. Předseda strany Gábor Vona považuje za nespravedlivé, že jsou považováni za rasisty, když mluví o romském problému. Vona říká: „*Možná zraníme něčí city, když jsme upřímní, ale my musíme být upřímní.*“⁷⁰ Přesto postoje, které členové Jobbik zastávají, lze za rasistické označit.

Jedním z témat jejich politiky je řešení romské otázky. Obviňují Romy ze zneužívání sociálních dávek. Peníze, které chudí Romové čerpají od státu, by podle Jobbiku mohly být využity jinde a více efektivnějším způsobem, a proto se Maďaři mají špatně. Strana také varuje před romskou populační explozí. Uvádí, že Romové v současné maďarské populaci tvoří 10% podíl, ale díky vysoké porodnosti stoupne počet Romů v Maďarsku na 20 %. Zároveň poukazují na vysokou míru kriminality mezi romskými obyvateli. 50 % všech vězňů je romského původu.⁷¹ Vona také uvádí, že pokus o integraci romského obyvatelstva se nezdařil. Ve většině případů je mnohem efektivnější a výchovnější segregace Romů. Csanad Szegedi, místopředseda strany a europoslanec, mluví konkrétně o potřebě táborů ochraňujících veřejný pořádek. Obyvatelé těchto táborů by k jejich opuštění potřebovali

⁶⁸ *European Elections – 2009.* Volkscentrum, <http://www.vokscentrum.hu/eu/valeredm.php?mszkod=130302&jny=eng> (31. března 2011).

⁶⁹ WATERFIELD, Bruno: *Hungary elections: first step to power for far-Right since Nazi era.* Telegraph.co.uk, 11. dubna 2010, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/hungary/7578561/Hungary-elections-first-step-to-power-for-far-Right-since-Nazi-era.html> (31. března 2011).

⁷⁰ DAY, Matthew: *Rise of Hungary's far-Right Jobbik party stirs disturbing echoes of the 1940s.* Telegraph.co.uk, 3. dubna 2010, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/hungary/7549950/Rise-of-Hungarys-far-Right-Jobbik-party-stirs-disturbing-echoes-of-the-1940s.html> (30. března 2011).

⁷¹ KOTTASOVÁ, I., c. d.

povolení a platil by zde zákaz vycházení po desáté hodině večerní.⁷² Szegedi chce první takovýto tábor vytvořit v okolí města Miskolc. Jednalo by se vlastně o samo udržovací vězení, kde by si vězni sami platili náklady na svoji výživu. Prvními obyvateli tohoto zařízení by měli být romské rodiny žijící nelegálně v Lyukovolgy, předměstí Miskolce. Vona toto řešení obhajuje. Podle něj se tak vyhne občanské válce.⁷³ Problémem toho řešení je především to, že o umístění lidí do těchto táborů by nerozhodovaly nezávislé soudy, ale místní úřady, čímž by docházelo ke slučování soudní a exekutivní moci, které by měly být v demokratickém státě zůstat odděleny.

Jobbik se zaměřuje i na rehabilitaci maďarské identity a hrdosti, a to nejen v Maďarsku ale i u maďarských komunit v sousedních zemích. To provádí skrz ekonomiku. Negativně se staví proti zahraničnímu kapitálu. Tvrdí, že v posledních dvou letech stát podporoval zahraniční korporace, a tím přivedl maďarské firmy do nevýhody. Jobbik chce zavést protekcionistické opatření a kampaně na podporu domácích podniků a maďarského zboží. Členství v OECD mělo na Maďarsko negativní dopad na hospodářství. Bankovní systém by se měl být navrácen do maďarských rukou. Do této hospodářské politiky zahrnuje i oblasti obydlené Maďary za hranicemi, chce vytvořit maďarskou ekonomickou zónu.⁷⁴ Jako nástroj k podoře národní identity a hrdosti strana používá i historii. Usiluje o vytvoření institut zkoumající maďarské dějiny před rokem 896, kdy Árpád sjednotil maďarské kočovné kmeny a v Panonské nížině založil Uherské knížectví. Jobbik chce také podporovat vznik filmů oslavující významné okamžiky minulosti. Zároveň se snaží o sjednocení národa, pomocí kulturní, ekonomické podpory a rozvoje Maďarů žijících v okolních státech.⁷⁵

3.2.1. Maďarská garda

Maďarská garda (Magyar Garda Mozgalom) je paramilitaristické uskupení napojené na stranu Jobbik. Vznikla v roce 2007 slavnostní přísahou jejích prvních 56 členů v Budapešti před prezidentským palácem a to za účelem vytvoření nové obrany proti vnějšímu nepříteli. Zakladatelé uvádějí Evropská unie a NATO nepředstavují dostatečnou bezpečnostní záruku, jelikož dva ze tří států, kteří Maďarsko ohrožují, Slovensko a Rumunsko,

⁷² GULYAS, Veronika: *Hungary's Far-Right Jobbik Party Wants to Close Gypsies in Ghetto*. The Wall Street Journal, 2. září 2010, <http://blogs.wsj.com/new-europe/2010/09/02/hungary%E2%80%99s-far-right-jobbik-party-wants-to-close-gypsies-in-ghetto/> (31. března 2011).

⁷³ *Jobbik proposes to set up "criminal zones" outside cities*. Politics.hu, 2. září 2010, <http://www.politics.hu/20100902/jobbik-proposes-to-set-up-criminal-zones-outside-cities> (31. března 2011).

⁷⁴ *Volební program Jobbiku pro volby 2010 - Radical Change*, s. 2-4. (<http://jobbik.com/temp/Jobbik-RADICALCHANGE2010.pdf>) (30. března 2011)

⁷⁵ Tamtéž, s. 14-16.

jsou členové těchto organizací.⁷⁶ Stejnokroje, které členové gardy nosí, připomínají uniformy již výše zmíněné historické fašistické Strany Šípových křížů a její založení vyvolalo v Maďarsku i ve světě silné negativní reakce.⁷⁷

Garda dává o sobě vědět především průvody ve městech, pomocí, kterých demonstrují svoji sílu. Její členové jsou často podezříváni z vražd Romů.⁷⁸ K jejím nejvýznamnějším akcím patří opakované zablokování hraničních přechodů se Slovenskem v roce 2008. Jednalo se o reakci na tvrdý zásah slovenské policie proti maďarským fanouškům během fotbalového utkání v Dunajské Středě.⁷⁹

V prosinci 2009 byla garda po rok trvajícím soudním procesu zrušena. Neznamená to však, že by zastavila svoji činnost. Stále mobilizuje své členy, což dokazovala demonstrací přímo před budovou soudu během čtení rozsudku. Organizace gardy je totiž poměrně složitá. Navíc má i širokou podporu mezi obyvateli a společenskými elitami. Například gardisty slavnostně přiváděl do služby bývalý ministr obrany za strany Fidesz a během přísahy jim žehnali kněží z maďarských církví.⁸⁰ Jako příklad stálé aktivity jejích „bývalých“ členů se může uvést incident v obci Hejoszalonta přelomu března a dubna tohoto roku. V této malé vesnici byla zabita 50 letá žena. Jobbik tohoto zločinu využil, prohlásil za viníky dva Romy, kteří byli nájemníky zavražděné, a oznámil, že přijde do vesnice ochraňovat její obyvatele před „romským terorem,“ načež tam poslal zhruba 600 příslušníků Maďarské gardy. Něco podobného se stalo ve stejné době i v obci Gyöngyöspata.⁸¹ Dva až tři tisíce příslušníků místních sebeobránných lidových milic Szebb Jövoert (Občanské sdružení pro lepší budoucnost) a zároveň členové strany Jobbik dnem a nocí hlídkovali v místním romském ghettu, zastrašovali místní Romy s cílem zabránit „cikánské kriminalitě“. To vše za podpory místních obyvatel, kteří jim poskytovali stravu a ubytování. Zarážející je zde to, že policie proti milicím nezasáhla, i přesto, že Szebb Jövoert se velice podobá zakázané Maďarské gardě, a to včetně uniforem.⁸²

⁷⁶ DOLEŽAL, Bohumil: *Maďarská garda*. Lidovky.cz, 27. srpna 2007, http://www.lidovky.cz/ln_nazory.asp?c=A070827_131637_ln-dolezal_vvr (31. března 2011).

⁷⁷ VILČEK, Ivan: *Budapeštský soud rozpustil Maďarskou gardu*. Novinky.cz, 17. prosince 2008, <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/156944-budapestsky-soud-rozpustil-madarskou-gardu.html> (31. března 2011).

⁷⁸ KOTTASOVÁ, I., c. d.

⁷⁹ VILČEK, I., c. d.

⁸⁰ DANIŠ, Dag: *Maďari bez gardy? Ešte nie*. Pravda.sk, 18. prosince 2008, http://nazory.pravda.sk/sk-nkom.asp?c=A081218_125542_sk-komentare_p23 (31. března 2011).

⁸¹ PHILLIPS, Leigh: *The state of democracy in Hungary: 'The illness has advanced to a new stage'*. Euobserver.com, 5. dubna 2011, <http://euobserver.com/9/32120> (5. dubna 2011).

⁸² STOLZ, Joëlle: *Hon na Romy nekončí*. Euroskop, 6. dubna 2011, <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/586881-hon-na-romy-nekonci> (6. dubna 2011).

3.3. Vládní strana Maďarská občanská unie – Fidesz

Strana Fidesz, respektive koalice Fidesz a KDNP (Křesťanskodemokratická lidová strana, Kereszténydemokrata Néppárt, KDNP je však existenčně na Fidesz existenčně závislá) je v současnosti největší parlamentní stranou a zároveň jednou stranou vládní. Ve volbách z dubna 2010 získala 52,7% hlasů, což jí vyneslo 262 z celkových 386 křesel a umožnilo jí to sestavit vládu mající za sebou dokonce ústavní většinou v Parlamentu.⁸³ Jedná se o stranu pravicově konzervativní a označovat ji za ultrapravicovou či extremistickou by bylo chybné, přesto se však v její politice a chování se místy objevují prvky silného nacionalismu a populismu, který hraničí až s extrémismem.

3.3.1. Nacionalismus

Nacionalistické postoje strany můžeme například vidět v proslovu předsedy Fideszu Viktora Orbána poté, co jeho strana vyhrála volby. O tomto vítězství mluví jako o změně režimu. Okomentoval jej slovy: „*Maďarský lid dnes vyhnal režim oligarchů, kteří zneužili jejich moc, a ustanovil režim nový, režim národní jednoty.*“⁸⁴ Dalším projevem silného nacionalismu může být výzdoba Rady Evropské unie. Velké kontroverze vyvolal koberec o rozměrech 202 čtverečních metrů, který skládá z 23 částí. Jednou z nich je mapa Maďarska z revolučního roku 1848 ukazující rozsah historického Uherska. Kritici v tom vidí maďarskou nostalgii po bývalé říši. Maďarské zastoupení při Evropské unii tvrdí, že se nejedná o mapu Uher, ale o mapy Habsburské říše, střední a východní Evropy.⁸⁵ Nejlepším případem nacionalismu strany Fidesz je ale zákon o dvojím občanství. Zákon umožňuje snadnější získávání státní občanství Maďarské republiky Maďarům, kteří nemají na jejím území trvalý pobyt. Žadatel musí doložit, že má maďarské předky a že umí maďarsky. Tento zákon však nebyl v parlamentu podpořen nacionalistickou pravicí, ale téměř i všemi poslanci stranami opozice, což svědčí o mírném nacionalistickém citění u MSZP. Pro zákon hlasovalo 344 poslanců, tři byli proti a pět se hlasování zdrželo. Jeho přijetí vyvolalo vlnu odpo-

⁸³ *Pravicový Fidesz získal v Maďarsku ústavní většinu.* iDNES.cz, 25. dubna 2010, http://zpravy.idnes.cz/pravicovy-fidesz-ziskal-v-madarsku-ustavni-vetsinu-fy8-/zahranicni.asp?c=A100425_205457_zahranicni_vel (1. dubna 2011).

⁸⁴ *Hungary's conservative opposition wins landslide election.* Telegraph.co.uk, 26. dubna 2010, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/hungary/7632990/Hungarys-conservative-opposition-wins-landslide-election.html> (1. dubna 2011).

⁸⁵ ŠUPOVÁ, Tereza: *ŠUPOVÁ: Další skandál maďarského předsednictví.* Lidovky.cz, 13. ledna 2011, http://www.lidovky.cz/supova-dalsi-skandal-madarskeho-predsednictvi-fqh-/ln_nazory.asp?c=A110113_122532_ln_nazory_pks (2. dubna 2011).

ru a obrané reakce v okolních státech, například Slovensko jako odpověď přijalo zákon, neumožňující ve většině případů mít jiné státní občanství než Slovenské.⁸⁶

3.3.2. Zneužití ústavní většiny – volba prezidenta a nová ústava

Největším nebezpečím týkající se Fideszu jsou kroky podkopávající demokracii při zneužívání ústavní většiny v parlamentu. Prvním z nich je zvolení Pála Schmitta prezidentem. Ten byl díky dvoutřetinové většině zvolen parlamentem již v prvním kole. Ve svém prezentačním projevu naznačil, že chce stmelovat všechny Maďary na světě a také, že se nebude stavět pozice protiváhy vlády, ale naopak by rád byl motorem jejího legislativního rozletu.⁸⁷ To se mu poměrně dobře daří. Během roku 2010 nepodepsal a nevrátil nebo neposlal k ústavnímu soudu žádný z více než sta předložených zákonů.⁸⁸

Dalším zneužitím ústavní většiny je přijetí nové ústavy. Fideszem ovládaný parlament novou Velikonoční ústavu, jak ji nazývají její tvůrci, schválil 18. dubna 2011, o sedm dní později jej podepsal prezident Schmitt. V platnost přijde 1. ledna 2012. Benátská komise (oficiálně European Commission for Democracy through Law), jež byla pověřena Radou Evropy k prozkoumání nově přijatého dokumentu, ve své zprávě z června 2011 upozorňuje na možné ohrožení demokracie v Maďarsku. Kritizován je i samotný proces vytváření ústavy. V zemi neproběhla téměř žádná debata, veřejná ani politická. Na návrhu textu se nepodílely žádné jiné strany nebo občanská sdružení. Dalším problémem je zavedení kardinálních zákonů (Cardinal Laws). Tyto zákony se velmi podobají zákonům ústavním. K jejich přijetí je taktéž potřeba dvoutřetinová většina členů parlamentu. Nejedná se však o dvě třetiny všech poslanců, ale pouze přítomných při hlasování. Kardinální zákony se týkají oblastí rodinné, sociální a daňové politiky.⁸⁹ Nastavení potřeby tak velké většiny může vést k neschopnosti změnit zákony týkající se těchto tří oblastí, jelikož je velmi pravděpodobné, že budoucí vlády, ať už opozičních stran nebo samotného Fideszu, nebudou disponovat takovouto většinou jakou má současná vláda. Zákony tak nebudou schopny odrážet realitu, což může vést k negativnímu vývoji v zemi. Ústava také pozměňuje fungování ústavního soudu. Odebírá pravomoc mu rozhodovat o zákonech týkající se státního rozpočtu, pokud státní dluh nepřesáhne 50 % HDP. Také samotní občané již na něj nemohou

⁸⁶ *Maďari schválili dvojí občanství. Slovinci pár hodin nato přišli s odvetou.* iDNES.cz, 26. května 2010, http://zpravy.idnes.cz/madari-schvalili-dvoji-obcanstvi-slovaci-par-hodin-nato-prisli-s-odvetou-1q2-zahranicni.asp?c=A100526_094003_zahranicni_bt看 (2. dubna 2011).

⁸⁷ PAPUCSEK, G. M. – PIROCH, Jan: *Pál Schmitt se stal novým maďarským prezidentem.* Český rozhlas, 29. června 2010, http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/753056 (2. dubna 2011).

⁸⁸ *Schmitt új szerepelfogása: a nullák elnöke.* Népszabadság Online, 28. prosince 2010, http://nol.hu/belfold/torok_gabor__schmitt_uj_elnoki_peldat_teremtett

⁸⁹ *Zpráva Opinion on the New Constitution of Hungary* přijata Benátskou komisí (European Commission for Democracy through Law) na jejím 87. plenárním zasedání v Benátkách 17. – 18. června 2011, s. 4-7.

podávat stížnosti. Tuto iniciační pravomoc nyní má pouze vláda, jedna třetina členů parlamentu nebo parlamentní komisař pro základní lidská práva. Sice se počet ústavních soudců volených dvou třetinou většinou v parlamentu zvyšuje z 11 na 15. Zároveň se však prodlužuje jejich funkční období z 9 na 12 let.⁹⁰ Fidesz má tak možnost obsadit na 12 let minimálně 4 posty ústavních soudců vlastními straně nakloněnými lidmi, bude tak ohrožena nezávislost justice.

Fideszu se také podařilo do ústavy zapracovat své konzervativní a nacionalistické hodnoty. Jedná se třeba o ochraně lidského plodu od jeho početí, tedy faktické postavení potratů mimo zákon, nebo zákaz sňatků homosexuálů skrz definování manželství jako dobrovolného vztahu muže a ženy.⁹¹ Křesťanské hodnoty se nacházejí i v samotné preambuli. Ústava začíná první větou maďarské národní hymny: „*Bůh požehnej Maďarům.*“ Autoři toto označují za Národní vyznání víry.⁹² Lze zde také vyčíst časté odkazy vyzdvihující maďarský národ, historii a kulturu, zmiňuje krále svatého Štěpána, křesťanskou tradici nebo maďarský jazyk. Národnostní menšiny jsou v ústavním dokumentu upozaděny a celkově text preambule vyznívá, že není určen pro „*národnosti žijící mezi námi*“ a že tyto skupiny obyvatel stojí mimo zákonnost ústavy. Tyto menšiny dokonce nemají ustavně zajištěnou ochranu svého jazyka. Naprosto opačně se ale chová Maďarsko maďarským menšinám žijících v okolních státech, kdy se zavazuje k „*zodpovědnosti za osud Maďarů žijících za hranice země.*“⁹³ Tento závazek vyvolává obavy z možné snahy o připojení území sousedních států, kde žije maďarská menšina, k Maďarsku. Autoři ústavy měli dokonce tendence měnit volební právo. Chtěli zvýšit počet hlasů pro rodiny podle počtu narozených dětí (1 dítě = 1 hlas navíc). Tento návrh byl však z konečného znění vyškrtnut.⁹⁴

Přijetím Velikonoční ústavy Fidesz dokázal, že má možnost a sílu měnit základní principy maďarského státu podle sebe a tím ovlivňovat politiku i po svém odchodu z vládnoucích pozic.

3.3.3. Mediální zákon

Nejvíce kritizovaným ustanovením Orbánovy vlády je však mediální zákon platný od 1. ledna 2011. Ten vytváří nový Národní mediální a komunikační úřad (NMHH) vede-

⁹⁰ A new constitution for Hungary. Nézőpont Intézet, 18. dubna 2011, <http://nezopontintezet.hu/en/files/2011/05/New-Constitution1.pdf> (25. listopadu 2011).

⁹¹ SINGSON, Samantha: *New Hungarian Constitution recognizing life 'from conception' signed into law.* LifeSiteNews.com, 5. května 2011, <http://www.lifesitenews.com/news/new-hungarian-constitution-recognizing-life-from-conception-signed-into-law/> (25. listopadu 2011).

⁹² MORAVAY, Peter: *Cybil, Metod a nová maďarská ústava.* Sme.sk, 30. března 2011, <http://komentare.sme.sk/c/5830435/cybil-metod-a-nova-madarska-ustava.html> (2. dubna 2011).

⁹³ *Opinion on the New Constitution of Hungary*, c. d., s. 10-11.

⁹⁴ PHILLIPS, L., c. d.

ný mediální radou. Předseda je jmenován premiérem na devět let, ostatní členové rady jsou voleni minimálně dvoutřetinovou většinou parlamentu.⁹⁵ V současné situaci, si zde tedy může Fidesz navolit, koho chce. Hlavním úkolem úřadu je dohled nad státními i soukromými sdělovacími prostředky. Monitoruje televizi, rozhlas, tisk i internet a ověřuje, zda obsah v těchto médiích je dostatečně politicky „vyvážený.“ Pokud má pocit, že vyváženost chybí, může udělit pokutu až ve výši 200 milionů forintů (přes 18 milionů korun).⁹⁶ Problém spočívá v tom, že pět členů rady vybraných pouze Fideszem může pokutovat redakci pouze za to, že se jim nelíbil některý článek, i přesto, že byl pravdivý.⁹⁷ Tento zákon vyvolal v Evropě silné negativní reakce. Mezi nejhlasitější kritiky patřila Evropská unie, ta Maďarsku vyhrožovala dokonce odebráním předsednictví.⁹⁸ Maďarský parlament kritice na konec ustoupil a rozhodl se zákon změnit. Ústupky se týkají především zahraniční media, internetové portály a blogy, těm se zmírňuje finanční postih, také je vyškrtnut paragraf zakazující urážky osob či skupin.⁹⁹ Otázkou je, zda ústupky byly dostatečné, když složení ani způsob volby kontrolní rady, která rozhoduje o pokutách, stále zůstává stejné.

Není to však poprvé, co se Fidesz pokusil ovlivnit veřejnoprávní prostředky. V roce 2000 musela mít všechny státní televize či rozhlasové stanice dozorčí radu, který dbala na politickou vyváženost daného média. Každá tato rada byla složená minimálně z osmi členů, přičemž jednu polovinu měli tvořit zástupci vlády a druhou zástupci opozice. Vláda Viktora Orbána, která tehdy byla u moci, však schválila složení dozorčích rad maďarského rozhlasu, televize (Magyar Televízió, MTV) a Duna TV (státní satelitní kulturní kanál zaměřený na maďarské menšiny v okolních státech) skládající se ze čtyř zástupců vládního Fideszu ale z žádných zástupců opozice. Orbán to ospravedlňoval tím, že opoziční strany nenabídlly žádné kandidáty.¹⁰⁰ Z tohoto lze vyvodit, že se Fidesz snaží omezit svobodu slova a mít tak média pod svojí kontrolou.

⁹⁵ *Hungary: Fidesz is taking over the state media.* Óródek Studiów Wschodnich, 4. srpna 2010, <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/ceweekly/2010-08-04/hungary-fidesz-taking-over-state-media> (3. dubna 2011).

⁹⁶ NOVÁK, Martin: *Novinářům v Maďarsku hrozí trest za nevyvážené zprávy.* Aktuálně.cz, 3. ledna 2011, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropska-unie/clanek.phtml?id=686971> (3. dubna 2011).

⁹⁷ *Svoboda tisku umírá, ale nevzdává se.* Presseurop, 3. ledna 2011, <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/446531-svoboda-tisku-umira-ale-nevzdava-se> (3. dubna 2011).

⁹⁸ *Maďarsko může kvůli kontroverznímu zákonu o médiích přijít o předsednictví v EU.* Britské listy, 27. prosince 2010, <http://blisty.cz/art/56353.html> (3. dubna 2011).

⁹⁹ *Maďarsko kvůli tlaku Unie upraví kontroverzní mediální zákon.* iDNES.cz, 7. března 2011, http://zpravy.idnes.cz/madarsko-kvuli-tlaku-unie-upravi-kontroverzni-medialni-zakon-pbi-zahranicni.asp?c=A110307_223050_zahranicni_vel (3. dubna 2011).

¹⁰⁰ *Battle for Hungary's media.* BBC.co.uk, 26. března 2000, http://news.bbc.co.uk/2/hi/world/monitoring/media_reports/690851.stm (2. dubna 2011).

3.3.4. Blízkost extrémistický stran

Blízkost k extrémistickým postojům lze vypožorovat i provázanosti Fideszu a strany MIÉP, resp. Jobbik. V případě MIÉP se jednalo jednak o spolupráci v podpoře kandidátů, jak již bylo výše zmíněno, ale také určité rétorické a ideologické ovlivnění. Fidesz se na přelomu tisíciletí snažil o vytvoření bipartijního systému, o což se snažil eliminací menších pravicových stran pomocí převzetí části jejich ideologie a tak i voličů. Z MIÉP přebíral především její nacionalistické postoje. I přes veliké přiblížení nikdy nedošlo k vytvoření koalice mezi těmito stranami. Důvodem bylo názor na vstup do Evropské unie, v čemž se obě strany diametrálně lišily. Fidesz byl pro, MIÉP proti.¹⁰¹

Rétoriku přebírá Fidesz i od Jobbiku. Především v poslední době, kdy po sérii nepopulárních opatření na stabilizaci ekonomiky, ztrácí strana Viktora Orbána podporu obyvatelstva. Nacionalistickými, protikapitalistickými a protievropskými projevy se politici z vládnoucí strany snaží získat zpět přízeň voličů. To se však překvapivě nelíbí představitelům Jobbiku. Ti v tom vidí vykrádání svého programu.¹⁰² Propojení Fideszu a Jobbiku lze vidět také na úrovni personální. Příkladem budiž již výše zmiňovaná Krisztina Morvai, která původně působila v Fideszu, nebo Tamás Gaudi-Nagy, kdysi člen Orbánova osobního kruhu, dnes přední představitel Jobbiku.¹⁰³ V některých ohledech lze označit vztah Fideszu k Jobbiku jako tolerující, příkladem budiž to, že Viktor Orbán nevydal žádné prohlášení ohledně událostí odehrávajících se v Gyöngyöspatě.¹⁰⁴

¹⁰¹ LOEWENBERG, Sam: *Hungary's ruling party courting extreme right-wing faction Goal is to isolate Socialist opponents in 2002 election.* Sam Loewenberg, 5. května 2001, http://www.samloewenberg.com/articles/01_03_05_hungaryrightwing.html (3. dubna 2011).

¹⁰² VERSEK, Keno: *Hungary's far right enjoys surge in support as crisis bites.* Deutsche Welle, 7. prosince 2011, <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,15583593,00.html> (8. prosince 2011).

¹⁰³ *The Hungarian Right: Fidesz, Jobbik and MIÉP*, c. d.

¹⁰⁴ STOLZ, J., c. d.

4. Příčiny úspěchu extremistické pravice v parlamentních volbách 2010

Jak vyplývá z volebních výsledku uvedených výše, byly volby do maďarského parlamentu konané 11. a 25. dubna 2010 pro pravici, zejména tu extremistickou, velmi důležité. Fidesz získal s 262 křesly ústavní většinu a Jobbik se se ziskem 47 mandátů stal třetí nejsilnější stranou. Pro vládnoucí socialistickou MSZP byly tyto volby debaklem. Byť skončila druhá, obsadila pouhých 59 poslaneckých postů, což je oproti předchozím 186 obrovský skok, navíc je to pouze o 12 mandátů víc než má Jobbik. Do parlamentu se ještě dostala ekologicky zaměřená strana Politika může být jiná (Lehet Más a Politika, LMP).¹⁰⁵ Její síla je však s 16 mandáty poměrně omezená. Co tedy způsobilo tyto volební výsledky?

Výsledky parlamentních voleb 2010			
	Počet hlasů (v %)	Počet mandátů (v %)	Počet mandátů
Fidesz	52,73%	68,13%	263
MSZP	19,30%	15,28%	59
Jobbik	16,67%	12,18%	47
LMP	7,48%	4,15%	16
Nezávislý		0,26%	1

Zdroj: National Election Office - 2010 Parliamentary Elections, <http://www.valasztas.hu/en/parval2010/index.html> (6. dubna 2011)

4.1. Volební mechanismus

Velký vliv na výsledné rozdělení mandátů v maďarském parlamentu má volební systém, používaný v této zemi. Ten je poměrně velmi složitý. Řadí se mezi tzv. supersmíšené systémy, který je tvořen většinového a proporčního systému, přičemž se proporční složka rozděluje na dvě části, jedna působí nezávisle, zatím co druhá korektivně. Maďarský jednokolový parlament se skládá z 386 poslanců. Volič zde má dva hlasy jeden pro většinová a druhý pro proporční část volby 176 mandátů je voleno v jednomandátových pomoci dvoukolové volby. Kandidát může vyhrát již v prvním kole, získá-li více než 50 % hlasů. Do druhého kola postupují ti kandidáti, kteří získali minimálně 15 % hlasů, v každém případě to jsou tři nejméně úspěšnější kandidáti, i kdyby nepřekročili udávaných 15 %. Zde již na vítězství stačí většina prostá. Dalších 152 poslaneckých postů, se rozděluje na základě poměrného systému ve 20 dvaceti vícemandátových obvodech (nejčastěji čtyři, pět, šest mandátů, a v obvodu Budapešť 28 mandátů). A rozdělení zbylých 58 křesel vy-

¹⁰⁵ *Pravicový Fidesz získal v Maďarsku ústavní většinu, c. d.*

chází z kompenzační celostátní listiny. V poměrné části musí strana získat minimálně 5 %, aby se mohla ucházet o mandáty, a to i o ty z celostátní listiny. V poměrné části se mandáty rozdělují podle modifikované Hagenbach-Bischoffy metody (k získání mandátu je potřeba alespoň 2/3 volebního čísla), vznikají tak mandáty, které nejsou obsazeny. Ty se poté převádí k těm rozdělovaných z celostátní listiny, na kterou se převádí hlasy odevzdané v jednomandátových (z prvního kola) i vícemandátových obvodech, které nevedly k zisku mandátu. Posty se z této listiny rozdělují pomocí d'Hontovy metody.¹⁰⁶

Maďarský volební systém má tendence maximalizovat zisky největších stran, střední strany si zde pak uchovávají proporčnost svých výsledků, zatím co malé strany jsou minimalizovány. Pokud strany mají rovnoměrnou, ale nízkou voličskou podporu získávají mandáty především z proporční části volby. Pokud strana získá mandáty v proporční i většinové části, disproportčně se tak zvyšuje její celkové zastoupení v parlamentu v její prospěch.¹⁰⁷ Tento efekt maďarského volebního systému demonstruje ve volbách 2010 právě Fidesz. Výsledek z proporční části hlasování ukazuje, že u voličů měl 52% podporu. Zisk více než dvou třetin křesel způsobem díky vítězství v jednomandátových obvodech. Fidesz vyhrál v 173 obvodech. Zbylé tři obvody získali dva poslanci ze MSZP a jeden nezávislí.¹⁰⁸ Když se pak k těmto obvodům přičtou mandáty rozdělené podle proporčního hlasování, vyjde 262 poslanců pro koalici Fidesz-KDNP. Výsledky jsou tedy poměrně disproportční.

4.2. Zklamání voliči

Efekt volebního mechanismu vysvětluje výsledky voleb, nelze z něj však vyčíst, proč tak lidé hlasovali. Příčiny růstu extremistických strany se musí hledat jinde. Jedním z možných vysvětlení popularity extremistických uskupení je nespokojenost voličů se současnou politikou. Tradiční strany ztratily spojení se svými skupinami voličů, ti si pak vybírají proti režimní strany. Jejich volba je vyjádřením určitého manifestu proti současné politice, chtějí pokárat elity za jejich chování.¹⁰⁹ Extremistické strany tak dostávají protestní hlasy.

Tuto teorii lze aplikovat na Maďarsko. 77 % Maďarů si myslí, že v jejich zemi demokracie nefunguje. Klesl také počet lidí, kteří se myslí, že soutěž více politických stran je

¹⁰⁶ MLEJNEK, Josef: *Maďarský smíšený volební systém – inspirace pro Českou republiku*. In: NOVÁK, Miroslav – LEBEDA, Tomáš (eds.): *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda, Aleš Čeněk 2004, s. 133-135.

¹⁰⁷ DRAXLER, Juraj – HARVAN, Matúš: *Hungarian Electoral System: A Study in Complicated Simplicity*. Blog – Sme.sk, <http://blog.sme.sk/blog/968/185062/Hungary-elections.doc> (3. dubna 2011).

¹⁰⁸ *Result on the Single member Constituencies*. Valasztas.hu, http://www.valasztas.hu/en/parval2010/298/298_0_index.html (3. dubna 2011).

¹⁰⁹ KESSLER, Alan E. – FREEMAN, Gary P.: *Support for Extreme Right-Wing Parties in Western Europe: Individual Attributes, Political Attitudes, and National Context*. *Comparative European Politics*, 2005, 3, s. 263-264.

lepší než vláda jedné strany. 74 % v roce 1991 poklesl podíl na 56 % v roce 2009.¹¹⁰ Jedna z příčin, která přispěla k této frustraci a nespokojenosti je aféra MSZP z roku 2006. V parlamentních volbách konaných v tomto roce obhájila své vítězství MSZP. Krátce poté se v létě toho roku objevila na veřejnosti nahrávka s projevem staronového premiéra Ference Gyurcsányho ke svým spolustraníkům. Na ni se Gyurcsány velmi emotivně a vulgárně vyjadřuje o své předchozí vládě, přiznává, že ve volební kampani lhala o stavu ekonomika a také označil voliče za „blbce,“ když jí to věřili. Říkal přesně toto: „*Nemáme moc na výběr. Vlastně vůbec nic, protože jsme to pokazil. Žádná evropská země neudělala něco tak pitomého jako my... Nemůžete citovat žádné vládní opatření, na které můžeme být hrdí... Maďarsku se podařilo udržet nad vodou jedině díky boží prozřetelnosti, spoustě peněz ve světovém hospodářství a stovkám podvodů... Lhali jsme ráno, lhali jsme večer.*“¹¹¹ Tato slova vyvolala řadu až několikatisícových demonstrací, během nichž docházelo a násilným střetům s policií. Gyurcsány, ač přes vysoký tlak vyvíjený na jeho osobu, neodstoupil.¹¹² Z čela nepopulární vlády odešel až na jaře 2009. Rozhodl se tak, aby uvolnil místo pro vládu Gordona Bajnaie se širší podporou, kterou potřebovala k vypořádání se s důsledky hospodářské krize, jež právě dopadla na Maďarsko.¹¹³ Právě tato nespokojenost se MSZP přilákala volič k pravicovým stranám.

4.3. Ekonomická krize

Právě tato ekonomická krize, která udeřila na zemi v roce 2008, je dalším důvodem růstu extremistických stran. Pokles životní úrovně mobilizuje voliče těchto stran.¹¹⁴ Maďarské HDP v roce 2009 kleslo o 6,5 %, a nezaměstnanost pro změnu narostla ze 7,8 % na 10,1 %.¹¹⁵ Maďarsko se ocitlo na pokraji státního bankrotu. Díky vysoké inflaci a zhodnocování maďarské měny forintu, si lidé naučili půjčovat v cizích měnách, v roce 2008 to bylo dokonce 70% půjček, a to včetně hypoték, pak ale začal forint prudce padat a lidé neměli na splácení peníze. Země doplatila na to, že od ekonomického balíčku Lajose Bokrose z poloviny 90. let nepřišla žádná levicová i pravicová vláda s pokusem o udržení

¹¹⁰ KLEKNEROVÁ, Zuzana: *Maďarsko volilo. Hlasovali nejfrustrovanější lidé z EU.* Aktuálně.cz, 24. dubna 2010, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=666667> (4. dubna 2011).

¹¹¹ *We lied to win, says Hungary PM.* BBC.co.uk, 18. září 2006, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/5354972.stm> (4. dubna 2011).

¹¹² *Maďaři znovu bojovali. 130 zraněných.* Aktuálně.cz, 24. října 2006, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=267219> (4. dubna 2011).

¹¹³ *Maďarským premiérem se stal Gordon Bajnai, má zemi vyvést z krize.* iDNES.cz, 14. dubna 2009, http://zpravy.idnes.cz/madarskym-premierem-se-stal-gordon-bajnai-ma-zemi-vyvest-z-krize-pxe-/zahranicni.asp?c=A090414_163323_domaci_stf (4. dubna 2011).

¹¹⁴ KESSLER, Alan E. – FREEMAN, G. P., c. d., s. 273.

¹¹⁵ *Maďarsko: Ekonomická charakteristika země.* BusinessInfo.cz, <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/madarsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000690/> (4. dubna 2011).

veřejných financí.¹¹⁶ Voliči tedy hledali jiná řešení, než ty, které nabízeli staré etablované strany a nalézali z krajní pravice. Tuto teorii navíc podporuje současný vývoj ekonomiky a volebních preferencí. Hospodářská krize se v Maďarsku prohlubuje a naopak, preference Jobbiku rostou. Podle posledních průzkumů má Jobbik jistou podporu 20 % obyvatelstva, což ho pasuje do role druhé nejsilnější strany v zemi.¹¹⁷

4.4. Romská a jiné menšiny

Posledním důvodem růstu extremismu je přítomnost velkého počtu imigrantů ve státě a růst jejich počtu.¹¹⁸ V případě Maďarska se však nejedná tolik o přistěhovalce z cizích států, ale místní Romy. Jobbik se totiž od jiných evropských extremistických uskupení liší, právě zaměřením na romské obyvatelstvo než na imigranty. Důvody proč je v této politice úspěšný jsou uvedeny již výše, ale pro zopakování: Maďaři neberou Romy jako součást vlastního národa, mají také proti nim řadu předsudků, např. že okrádají stát skrz sociální dávky místo toho aby pracovali. Samozřejmě však ani jiné menšiny to v Maďarsku nemají lehké, jak dokazuje věta: „*Nejsem rasista, ale nesnáším Číňany a černochy,*“ která zdomácněla v řadě průzkumu. I přes klesající počet přistěhovalců se xenofobie v zemi dvojnásobila.¹¹⁹

V Maďarsku tedy vzniklo před volbami 2010 velmi příznivé prostředí pro extremismus. Tuto situaci úspěšně užítkoval extremistický Jobbik. Ten pomocí své útočné rétoriky, ve které využil výše zmíněné důvody, a prezentováním sebe jako spásy Maďarska, získal třetí nejvyšší počet hlasů a tím i velký vliv na domácí i světovou politiku.

¹¹⁶ PALATA, Luboš: *Maďarsko: Drsný dojezd zlatých časů*. Finmag, 3. března 2010, <http://www.finmag.cz/cs/finmag/ekonomika/madarsko-drsny-dojezd-zlatych-casu/> (4. dubna 2011).

¹¹⁷ VERSEK, K., c. d.

¹¹⁸ KESSLER, Alan E. – FREEMAN, G. P., c. d., s. 262.

¹¹⁹ SZALAIOVÁ, Anna: *Těžký život „banánů“ v Budapešti*. Presseurop, 30. dubna 2010, <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/242861-tezky-zivot-bananu-v-budapesti> (4. dubna 2011).

Závěr

Tato práce se pokusila zmapovat současnou situaci politického extremismu v Maďarsku. V Maďarsku převažuje pravicový extremismus. Levicový politický extremismus zde má pouze marginální, takřka nulový vliv. Po pádu komunistického totalitního režimu došlo k diskreditaci levice, především té krajní. Maďarská komunistická dělnická strana, zástupce extrémní levice, se od roku 1989 nikdy neprobojovala do parlamentu. V posledních volbách konaných na jaře 2010 získala pouhých 0,1 %. Navíc kvůli vnitřním rozepřím vedoucích k odchodům jejích členů dochází k oslabování její pozice v politické soutěži. Naopak extremismus na pravé straně politického spektra má silné postavení a ovlivňuje současnou politiku. Jeho sílu dokazuje strana Jobbik, která v současném parlamentu obsadila 47 poslaneckých křesel (12,18 %), což jej pasuje do pozice třetí nejsilnější strany. V Maďarsku je také tisknuta spousta extremisticky laděných knih a přesto, že žádná extremistická strana nezískala oficiální podporu církve, někteří kněží s nimi spolupracují. Chování, které hraničí s extremismem, lze také vyzorovat u současné vládnoucí strany Fidesz.

Prvním cílem této práce bylo zmapování příčin extremismu v Maďarsku. V této zemi lze nalézt čtyři zdroje. Jedná se o témata, která vyvolávají v maďarské společnosti silné emoce, čehož náležitě využívají extremistické strany při mobilizaci svých voličů. Prvním z nich je historické trauma z Trianonské mírové smlouvy, které vedlo k odtržení části národa a k silnému narušení národního uvědomění. Maďaři žijící v okolních státech jsou stále vnímáni jako součást národa. Více než polovina obyvatel zůstává přesvědčena, že na území odebraná smlouvou mají nárok. Na základě toho se maďarští extremisté snaží oslovovat voliče nacionalistickou rétorikou o revizi Trianonské smlouvy. K dalším zdrojům extremismu patří chudá romská menšina a Židé. V Maďarsku jsou široce rozšířené často rasistické až xenofobní názory na Romy a latentní antisemitismus ve společnosti, čehož maďarské extremistické strany také hojně využívají. Obviňují Romy a Židy za problémy, kterými Maďarsko trpí. Posledním tématem, které extremisté využívají je náboženství. Křesťanské hodnoty v kombinaci s předkřesťanskou mytologií zpracovávají do svých programů. Extremisté tvrdí, že Maďaři jsou díky svým tradicím nadřazeni nad ostatními.

Druhým cílem práce bylo zmapování maďarských extremistických stran. Za největšího zástupce levicových extremistických stran lze považovat Maďarskou komunistickou dělnickou stranu. Na druhé straně spektra, na pravici, v posledních 20 letech lze rozpoznat dvě relativně úspěšné extremistické strany. Jsou jimi MIÉP a Jobbik. Obě dvě strany byly již aspoň jednou zvoleny do parlamentu. V roce 1998 to byl MIÉP a o 12 let později mno-

hem úspěšnější Jobbik. Jejich chování, rétorika a politický program odpovídá charakteristikám pravicového extremismu. Odmítají demokratické hodnoty, liberální svobody a práva menšin. Příkladem toho jsou návrhy Jobbiku na segregaci Romů ve speciálních táborech. MIÉP a Jobbik také kritizují ostatní maďarské strany a obviňují je z nereprezentování zájmů občanů a zároveň sami sebe uvádí jako obhájce potřeb lidu. Tyto strany maďarský národ glorifikují, národnostní menšiny a imigranty, především pak Romy a Židy, obviňují ze všech příkoří, jež se dějí Maďarům. Především MIÉP vidí v Židech zdroj morálního a kulturního úpadku země. Velký počet židovských umělců v maďarské kulturní sféře označuje za propagandu židovství, proti které je třeba zakročit. Tyto strany také zdůrazňují potřebu práva a pořádku. Jobbik dokonce vytvořil polovojenskou Národní gardu, která měla na starosti ochranu obyvatel. Zakladatelé gardy uvádí, že stát lidem již neposkytuje jim dostatečnou ochranu. Garda sice byla v prosinci 2009 ústavním soudem zakázána, avšak neformálně funguje dál. Mnoho příslušníků a sympatizantů těchto stran dokonce napadá příslušníky národnostních menšin, zase především Romy ve snaze je potrestat za jejich zločiny. Tyto extremistické strany také kritizují současné kapitalistické nastavení ekonomiky a globalizaci. Především MIÉP by rád viděl, kdyby bylo maďarské hospodářství kontrované „křesťansko-nacionální“ politickou elitou.

Dalším třetím cílem této práce byla analýza současné vládní politiky reprezentované stranou Fidesz a hledání odpovědi, zda tato strana nezneužívá svoji dvou třetinou ústavní většinu v parlamentu. Stranu Fidesz lze charakterizovat jako konzervativně nacionalistickou. Její chování je typické pro takovýto druh strany, avšak se v její politice místy objevují prvky silného nacionalismu a populismu, který hraničí až s extremismem. Toto chování si může dovolit díky více než dvoutřetinové většině v parlamentu, což náležitě využívá ne-li přímo zneužívá. V chování Fideszu je cítit nacionalistické přesvědčení. Strana zdůrazňuje velikost a historické úspěchy Maďarska. Zároveň se pokouší sjednotit Maďary uvnitř i vně země pomocí zákona o dvojím občanství, který vyvolal ostré reakce v okolních státech s velkou maďarskou menšinou. Dvoutřetinová většina straně umožnila zvolit si prezidenta (stal se jím Pál Schmitt), který ji nebude klast překážky a umožní jí hladce vládnout, a současně změnit ústavu. Novou ústavu byla v parlamentu schválena 18. dubna 2011 a v platnost vejde 1. ledna 2012. Během vytváření ústavy však Fidesz zapomněl na demokratické principy. Již samotný proces probíhal bez účasti opozice nebo zájmových skupin. Text ústavy zapomíná na práva národnostních menšin a naopak zavazuje Maďarsko k odpovědnosti za Maďary žijících mimo hranice země. V tomto vidí kritici nástroj jak narušit suverenitu okolních států s maďarskou menšinou. Omezen v oblasti fiskálních zákonů je ústavní soud. Do nového ústavního dokumentu Fidesz také zakomponoval svoje

konzervativní hodnoty (zákaz potratů, sňatků homosexuálů, odkazy na křesťanství) a v rodinné, sociální a daňové oblasti zavádí tzv. kardinální zákony (zákony, které musí být schváleny minimálně dvou třetinou většinou v parlamentu). Fidesz tak může ovlivňovat budoucí maďarskou politiku, jelikož situace, kdy vláda má tak výraznou většinu umožňující změnu těchto ustanovení, je vzácná. Další činem, který může podkopávat demokracii je nový mediální zákon. Fidesz na jeho základě vytvořil Národní mediální a komunikační úřad, který má dohlížet na vyváženost zpravodajství. Pokud uzná, že zpravodajství není vyvážené, hrozí danému médiu vysoká pokuta. Problémem tohoto úřadu je, že jeho vedení je celé jmenované Fideszem.

Čtvrtý cílem práce byla analýza volebních výsledků posledních parlamentních voleb konaných v roce 2010. Tyto volby byly pro Fidesz a Jobbik velmi úspěšné (Fidesz získal dvou třetinovou ústavní většinu v parlamentu a Jobbik skončil třetí s 12 % křesel), zatímco pro MSZP znamenaly velkou prohru (byť skončila druhá, náskok na Jobbik je pouze 3 % křesel). Výsledek voleb byl velmi ovlivněn volebním systémem, který upřednostňuje velké strany. Fidesz měl podporu ve společnosti 52%, ale díky tomu, že vyhrál téměř ve všech jednomandátových obvodech, získal 262 křesel z 386. Vysoká podpora Fideszu ale i Jobbiku byla způsobena třemi faktory. Prvním z nich byla nespokojenost s vládou MSZP. Krátce po volbách 2006 se totiž na veřejnosti objevila nahrávka, na které premiér Ferenc Gyurcsány přiznává, že lhal voličům o dobrém stavu veřejných financí, který byl ve skutečnosti velmi špatný. Gyurcsány navíc i přes silné demonstrace odmítl odejít. Rezignoval, až když na Maďarskou udeřila silná ekonomická krize, což je další faktor. HDP kleslo o 6,5%, zatímco nezaměstnanost rostla. Poslední faktorem je přítomnost velkého počtu sociálně slabých Romů.

Hypotéza: čím více rostou preference extremistické strany Jobbik, tím více se objevuje extremistických prvků v politice u dvou největších maďarských politických stran, Maďarské socialistické strany a Fideszu, platí pouze částečně a to jen v případě Fideszu platí. Prvky chování, které narušuje demokratický pořádek v Maďarsku, lze spatřovat přijetí mediálního zákona, snahou přijmou novou ústavu, ve které jsou zakomponované prvky konzervativní ideologie Fideszu. Ve svých protievropských, protikapitalistických a nacionalistických projevech se Fidesz ideově přibližuje Jobbiku a zároveň dochází k přehlížení extremistického chování této strany a Maďarské gardy. V případě MSZP však hypotéza neplatí. Lze vidět mírné nacionalistické tendence, když hlasovali pro zákon o dvojím občanství, ale to dostačující argument není, jelikož podobné tendence lze vidět u valné většiny společnosti. Mnozí by mohli argumentovat, že Gyurcsányho lhaní voličům o stavu ekonomiky a neochota rezignovat po následných protestech, je důkazem o extremistických

prvcích ve straně, avšak toto chování, spíše než o extremismu, svědčí o nedostatku politické kultury.

Další možnost zkoumání problému spočívá v hlubším zamření se na současnou maďarskou extremistickou scénu, což práce z důvodu jejího rozsahu nedolovala. Výzkum by se měl podrobněji zaměřit také na stranu Jobbik. Fenomén jejího velkého úspěchu ve volbách a je její rétoriky, ve které sama sebe označuje za stranu, která není protiromská, ale pouze realistická, si zaslouží hlubšího zkoumání. Srovnání extremistických stran z Maďarska a okolních států v pohledu na Trianonskou smlouvu je také zajímavé téma. Bylo by tak možné komparovat rozdílné pohledy na Trianonskou smlouvu a její možnou revizi.

Prameny a literatura

Prameny

A new constitution for Hungary. Nézőpont Intézet, 18. dubna 2011, <http://nezopontintezet.hu/en/files/2011/05/New-Constitution1.pdf> (25. listopadu 2011).

A szélsőjobboldal megerősödésének okai. Hiszerő, 28. října 2008, http://hirszerzo.hu/elemzes/128335_a_szelsojobboldal_megerosodesenek_okai (15. března 2011).

Battle for Hungary's media. BBC.co.uk, 26. března 2000, http://news.bbc.co.uk/2/hi/world/monitoring/media_reports/690851.stm (2. dubna 2011).

European Elections – 2009. Volkscentrum, <http://www.vokscentrum.hu/eu/valeredm.php?mszkod=130302&jny=eng> (31. března 2011).

Hungarian Orthodox Jews Fear Extremist Attacks (Special Feature). Worthy Christian News, 9. července 2009, <http://www.worthynews.com/6225-hungarian-orthodox-jews-fear-extremist-attacks> (26. března 2011).

The Hungarian Right: Fidesz, Jobbik and MIÉP. Hungarian Spectrum, 1. května 2009, <http://esbalogh.typepad.com/hungarianspectrum/2009/05/the-hungarian-right-fidesz-jobbik-and-mi%C3%A9p.html> (30. března 2011).

Hungary: A Growing Tolerance for Anti-Semitism. Anti-Defamation League, prosinec 1999, http://www.adl.org/international/hungary_print.asp (30. března 2011).

Hungary: Fidesz is taking over the state media. Óródek Studiów Wschodnich, 4. srpna 2010, <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/ceweekly/2010-08-04/hungary-fidesz-taking-over-state-media> (3. dubna 2011).

Hungary's conservative opposition wins landslide election. Telegraph.co.uk, 26. dubna 2010, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/hungary/7632990/Hungarys-conservative-opposition-wins-landslide-election.html> (1. dubna 2011).

Jobbik proposes to set up "criminal zones" outside cities. Politics.hu, 2. září 2010, <http://www.politics.hu/20100902/jobbik-proposes-to-set-up-criminal-zones-outside-cities> (31. března 2011).

Lorant Hegedus Jr's clerical fascism must not be ignored. Seismic Shock, 12. července 2009, <http://seismic-shock.com/2009/07/12/lorant-hegedus-jr%E2%80%99s-clerical-fascism-must-not-be-ignore/> (26. března 2011).

Maďarsko: Ekonomická charakteristika země. BusinessInfo.cz, <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/madarsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000690/> (4. dubna 2011).

Maďarsko kvůli tlaku Unie upraví kontroverzní mediální zákon. iDNES.cz, 7. března 2011, http://zpravy.idnes.cz/madarsko-kvuli-tlaku-unie-upravi-kontroverzni-medialni-zakon-pbi-/zahranicni.asp?c=A110307_223050_zahranicni_vel (3. dubna 2011).

Maďarsko může kvůli kontroverznímu zákonu o médiích přijít o předsednictví v EU. Britské listy, 27. prosince 2010, <http://blisty.cz/art/56353.html> (3. dubna 2011).

Maďarským premiérem se stal Gordon Bajnai, má zemi vyvést z krize. iDNES.cz, 14. dubna 2009, http://zpravy.idnes.cz/madarskym-premierem-se-stal-gordon-bajnai-ma-zemi-vyvest-z-krize-pxe-/zahranicni.asp?c=A090414_163323_domaci_stf (4. dubna 2011).

Maďaři schválili dvojí občanství. Slováci pár hodin nato přišli s odvetou. iDNES.cz, 26. května 2010, http://zpravy.idnes.cz/madari-schvalili-dvoji-obcanstvi-slovaci-par-hodin-nato-prisli-s-odvetou-1q2-/zahranicni.asp?c=A100526_094003_zahranicni_btw (2. dubna 2011).

Maďaři znovu bojovali. 130 zraněných. Aktuálně.cz, 24. října 2006, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=267219> (4. dubna 2011).

More woes for Hungarian communists as party members quit in row over finances, personalities. Politics.hu, 19. července 2011, <http://www.politics.hu/20110719/more-woes-for-hungarian-communists-as-party-members-quit-in-row-over-finances-personalities/> (23. listopadu 2011).

Pravicový Fidesz získal v Maďarsku ústavní většinu. iDNES.cz, 25. dubna 2010, http://zpravy.idnes.cz/pravicovy-fidesz-ziskal-v-madarsku-ustavni-vetsinu-fy8-/zahranicni.asp?c=A100425_205457_zahranicni_vel (1. dubna 2011).

Schmitt új szerepfelfogása: a nullák elnöke. Népszabadság Online, 28. prosince 2010, http://nol.hu/belfold/torok_gabor__schmitt_uj_elnoki_peldat_teremtett

Rassistisch motiviert, mit "militärischer Sorgfalt" geplant. derStandard.at, 28. března 2011, <http://derstandard.at/1297821686362/Rassistisch-motiviert-mit-militaerischer-Sorgfalt-geplant> (28. března 2011).

Result on the Single member Constituencies. Valasztas.hu, http://www.valasztas.hu/en/parval2010/298/298_0_index.html (3. dubna 2011).

Svoboda tisku umírá, ale nevzdává se. Presseurop, 3. ledna 2011, <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/446531-svoboda-tisku-umira-ale-nevzdava-se> (3. dubna 2011).

Vokscentrum, www.vokscentrum.hu (16. března 2011).

Volební program Jobbiku pro volby 2010 - Radical Change, s. 2-4. (<http://jobbik.com/temp/Jobbik-RADICALCHANGE2010.pdf>) (30. března 2011)

We lied to win, says Hungary PM. BBC.co.uk, 18. září 2006, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/5354972.stm> (4. dubna 2011).

DANIŠ, Dag: *Maďari bez gardy? Ešte nie.* Pravda.sk, 18. prosince 2008, http://nazory.pravda.sk/sk-nkom.asp?c=A081218_125542_sk-komentare_p23 (31. března 2011).

DAY, Matthew: *Rise of Hungary's far-Right Jobbik party stirs disturbing echoes of the 1940s.* Telegraph.co.uk, 3. dubna 2010, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/hungary/7549950/Rise-of-Hungarys-far-Right-Jobbik-party-stirs-disturbing-echoes-of-the-1940s.html> (30. března 2011).

DOLEŽAL, Bohumil: *Maďarská garda.* Lidovky.cz, 27. srpna 2007, http://www.lidovky.cz/ln_nazory.asp?c=A070827_131637_ln-dolezal_vvr (31. března 2011).

DRAXLER, Juraj – HARVAN, Matúš: *Hungarian Electoral System: A Study in Complicated Simplicity.* Blog – Sme.sk, <http://blog.sme.sk/blog/968/185062/Hungary-elections.doc> (3. dubna 2011).

GULYAS, Veronika: *Hungary's Far-Right Jobbik Party Wants to Close Gypsies in Ghetto.* The Wall Street Journal, 2. září 2010, <http://blogs.wsj.com/new-europe/2010/09/02/hungary%E2%80%99s-far-right-jobbik-party-wants-to-close-gypsies-in-ghetto/> (31. března 2011).

KLEKNEROVÁ, Zuzana: *Maďarsko volilo. Hlasovali nejfrustrovanější lidé z EU.* Aktuálně.cz, 24. dubna 2010, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=666667> (4. dubna 2011).

KOTTASOVÁ, Ivana: *Maďarská noční můra.* Respekt.cz, 14. června 2009, [http://respekt.ihned.cz/index.php?p=R00000_d&&article\[id\]=37430110](http://respekt.ihned.cz/index.php?p=R00000_d&&article[id]=37430110) (25. března 2011).

LOEWENBERG, Sam: *Hungary's ruling party courting extreme right-wing faction Goal is to isolate Socialist opponents in 2002 election.* Sam Loewenberg, 5. května 2001, http://www.samloewenberg.com/articles/01_03_05_hungaryightwing.html (3. dubna 2011).

MORAVAY, Peter: *Cytil, Metod a nová maďarská ústava.* Sme.sk, 30. března 2011, <http://komentare.sme.sk/c/5830435/cytil-metod-a-nova-madarska-ustava.html> (2. dubna 2011).

NOVÁK, Martin: *Novinářům v Maďarsku hrozi trest za nevyvážené zprávy*. Aktuálně.cz, 3. ledna 2011, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropska-unie/clanek.phtml?id=686971> (3. dubna 2011).

NOVÁK, Martin: *Vrahem maďarských Romů je zřejmě profesionální voják*. Aktuálně.cz, 26. srpna 2009 <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=645856> (27. března 2011).

PALATA, Luboš: *Maďarsko: Drsný dojezd zlatých časů*. Finmag, 3. března 2010, <http://www.finmag.cz/cs/finmag/ekonomika/maďarsko-drsny-dojezd-zlatych-casu/> (4. dubna 2011).

PAPUCSEK, G. M. – PIROCH, Jan: *Pál Schmitt se stal novým maďarským prezidentem*. Český rozhlas, 29. června 2010, http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/753056 (2. dubna 2011).

PEHE, Jiří: *Extremismus*. Pehe.cz, <http://www.pehe.cz/clanky/1997/extremismus>. (29. října 2010).

PHILLIPS, Leigh: *The state of democracy in Hungary: 'The illness has advanced to a new stage'*. Euobserver.com, 5. dubna 2011, <http://euobserver.com/9/32120> (5. dubna 2011).

PYTLAS, Bartek: *The Radical Right Game of Cards: Historical Legacies and the Ideological Interdependence of Radical Right Parties in Slovakia and Hungary*. Příspěvek na konferenci "Far right networks in Northern and Eastern Europe" Uppsala University 25. - 28. března 2010, s. 13.

SINGSON, Samantha: *New Hungarian Constitution recognizing life 'from conception' signed into law*. LifeSiteNews.com, 5. května 2011, <http://www.lifesitenews.com/news/new-hungarian-constitution-recognizing-life-from-conception-signed-into-law/> (25. listopadu 2011).

STOLZ, Joëlle: *Hon na Romy nekončí*. Euroskop, 6. dubna 2011, <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/586881-hon-na-romy-nekonci> (6. dubna 2011).

SZALAIOVÁ, Anna: *Těžký život „banánů“ v Budapešti*. Presseurop, 30. dubna 2010, <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/242861-tezky-zivot-bananu-v-budapesti> (4. dubna 2011).

ŠUPOVÁ, Tereza: ŠUPOVÁ: *Další skandál maďarského předsednictví*. Lidovky.cz, 13. ledna 2011, http://www.lidovky.cz/supova-dalsi-skandal-madarskeho-predsednictvi-fqh-/ln_nazory.asp?c=A110113_122532_ln_nazory_pks (2. dubna 2011).

VERSEK, Keno: *Hungary's far right enjoys surge in support as crisis bites*. Deutsche Welle, 7. prosince 2011, <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,15583593,00.html> (8. prosince 2011).

VILČEK, Ivan: *Budapešťský soud rozpustil Maďarskou gardu*. Novinky.cz, 17. prosince 2008, <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/156944-budapestsky-soud-rozpustil-madarskou-gardu.html> (31. března 2011).

WATERFIELD, Bruno: *Hungary elections: first step to power for far-Right since Nazi era*. Telegraph.co.uk, 11. dubna 2010, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/hungary/7578561/Hungary-elections-first-step-to-power-for-far-Right-since-Nazi-era.html> (31. března 2011).

Zpráva *Opinion on the New Constitution of Hungary* přijata Benátskou komisí (European Commission for Democracy through Law) na jejím 87. plenárním zasedání v Benátkách 17. – 18. června 2011, s. 29.

Literatura

BACKES, Uwe: *Meaning and Forms of Political Extremism in Past and Present*. Central European Political Studies Review, 2007, č. 4, s. 242-262. (www.cepsr.com)

DANICS, Štefan: *Extremismus: hrozba demokracie*. Praha, Police History 2002, 128 s.

DEMJANČUK, Nikolaj – DROTÁROVÁ, Lucia: *Vzdělání a extremismus*. Plzeň, Nakladatelství Epoque 2005, 133 s.

FOWLER, Brigid: *Nation, State, Europe and National Revival in Hungarian Party Politics: The Case of the Millennial Commemorations*. Europe-Asia Studies, Vol. 56, No. 1 (Jan., 2004), s. 57-83. (www.jstor.org)

GERNER, Kristian: *Open Wounds? Trianon, the Holocaust and the Hungarian Trauma*. In: MITHANDER, Conny – SUNDHOLM, John – HOLMGREN TROY, Maria (eds.): *Collective traumas: memories of war and conflict in 20th-century Europe*. Brusel, P.I.E. Peper Lang 2007, s. 79-110. (books.google.com)

HAGVET, Bernt: *Right-Wing Extremism in Europe*. Journal of Peace Research, 31, 1994, č. 3, s. 241-246. (www.jstor.org)

HEYWOOD, Andrew: *Politické ideologie*. Praha, Victoria Publishing, 1994, 293 s.

CHMELÍK, Jan: *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha, Linde 2001, 172 s.

KESSLER, Alan E. – FREEMAN, Gary P.: *Support for Extreme Right-Wing Parties in Western Europe: Individual Attributes, Political Attitudes, and National Context*. Comparative European Politics, 2005, 3, 261–288 s. (www.palgrave-journals.com/cep)

- KÜRTI, László: *Right-wing Extremism, Skinheads and Anti-Gypsy Sentiments in Hungary*. Archív Central European University, 26 s. (www.ceu.hu)
- LIGETI, György – NYESTE, Tamás: *Right-Wing Extremism in Hungary*. In: RIEKER, Peter – GLASER, Michaela – SCHUSTER, Silke (eds.): *Prevention of Right-Wing Extremism, Xenophobia and Racism in European Perspective*. Halle, Deutsches Jugendinstitut 2006, 127 s.
- LEVY, Richard S.: *Antisemitism: a historical encyclopedia of prejudice and persecution, Volume 1*. Santa Barbara, ABC-CLIO 2005, 828 s. (books.google.com)
- MAREŠ, Miroslav: *Ekoterorismus v České republice*. REXTER, 4, 2004 č. 1. (www.rexter.cz)
- MAREŠ, Miroslav: *Teorie extremismu*. In: HLOUŠEK, Vít – KOPEČEK, Lubomír (eds.): *Demokracie: teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*. Brno, Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav 2004, 297-326s.
- MLEJNEK, Josef: *Maďarský smíšený volební systém – inspirace pro Českou republiku*. In: NOVÁK, Miroslav – LEBEDA, Tomáš (eds.): *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda, Aleš Čeněk 2004, s. 122-162.
- MUDDE, Cas: *The ideology of the extreme right*. Manchester, New York, Manchester University Press 2000, 212 s.
- RACZ, Barnabas: *The Hungarian Socialist in Opposition: Stagnation or Renaissance*. Europe-Asia Studies, 52, 2000, č. 2, s. 319-347. (www.jstor.org)
- RAMET, Sabrina P.: *The radical right in Central and Eastern Europe since 1989*. University Park, The Pennsylvania State University Press 1999, 383 s. (books.google.com)
- STRMISKA, Maxmilián: *Terorismus a demokracie: pojetí a typologie subverzivního teroristického násilí v soudobých demokraciích*. Brno, Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav 2001, 103s.
- SZILÁGYI, Tamás: *Sacred Characteristics of the Nation: "Hungarianism" as Political Religion?*. REVACERN - Religions And Values: Central And Eastern European Research Network 2007-2009, 12s. (www.revacern.eu).
- WEAVER, Eric Beckett: *National narcissism: the intersection of the nationalist cult and gender in Hungary*. Bern, Peter Lang Publishing 2006, 246 s. (books.google.com)

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zaměřuje na extremismus v Maďarsku od roku 1989 po současnost. Cílem je zmapování příčin extremismu v Maďarsku a tamních extremistických skupin a také analýza výsledků posledních parlamentních voleb konaných v roce 2010. Práce je členěna do čtyř kapitol. První kapitola je teoretická a zaměřuje se na definování extremismu. Jako extremismus jsou označovány antidemokratické síly, které neuznávají základní demokratické principy. Existují dva základní druhy extremismu, pravicový (snaží se o instancionalizaci nerovností ve společnosti) a levicový (chce rovnostářskou společnost). Další druhy se zaměřují na různé oblasti lidské společnosti, jako je víra nebo ochrana přírody. Druhá kapitola se zabývá určením zdrojů, ze kterých maďarské extremistické strany čerpají témata k získávání voličské podpory. Uvádí, že jimi jsou trauma z Trianonské smlouvy, protiromské postoje, antisemitismus ve společnosti a také náboženství a neoficiální vztah mezi extremistickými stranami a církvemi. Třetí kapitola se zaměřuje na extremistické strany MIÉP a Jobbik a jejich antisemické a protiromské postoje a také na vládní stranu Fidesz a na její zneužívání její ústavní většiny v parlamentu. V poslední kapitole se zkoumá, co mělo vliv na výsledky parlamentních voleb 2010. Tím vlivem byl volební systém, nahrávka premiéra Gyurcaányho, na které označuje lidi za „blbce“, ekonomická krize a početná romská menšina. Hypotéza práce: čím více rostou preference extremistické strany Jobbik, tím více se objevují u dvou největších maďarských politických stran, Maďarské socialistické strany a Fideszu, extremistických prvků v jejich politice, platí pouze pro Fidesz.

Abstract

This bachelor thesis focuses on extremism in Hungary from 1989 to present. The goals of thesis are mapping of causes of extremism in Hungary and Hungarian extremist groups and analysis of results of last parliamentary election in 2010. Thesis consists of four chapters. The first chapter is theoretical and it focuses on definition of extremism. Extremism is known as anti-democratic forces which non-recognize the fundamental democratic principles. There are two basic forms of extremism, right-wing (trying to institutionalization inequalities in society) and left-wing (wants an egalitarian society). Other forms focus on different area of society such as religion or environmentalism. The second chapter deals with determining the sources of extremism in Hungary which are used by Hungarian extremist party to get support of their voters. It is the trauma of Trianon Treaty, anti-

Semitism and anti-Roma attitudes in society. There is unofficial relation between extremist parties and church. The third chapter focus on extremist parties MIÉP and Jobbik and their anti-Semitism and anti-Roma attitudes and on ruling party Fidesz and its abuse of the constitutional majority in parliament as well. The final chapter examines what influenced the results of parliamentary elections 2010. This was due to the electoral system, Prime Minister Gyurcaány recording, which call people "idiots", the economic crisis and the large Roma minority. Thesis hypothesis: the more the growing popularity of extremist Jobbik, the more it occurs extremist elements in policy of two major Hungarian political parties, the Hungarian Socialist Party and Fidesz, applies only to Fidesz.